រដ្ឋធម្មនុញ្ញ

សាធារណរដ្ឋខ្មែរ

នាថ្ងៃ ១០ ឧសភា ១៩៧២

បញ្ញត្តិលេខ ១៩/៧២-បសខ

ប្រធានាធិបតី នៃ សាធារណរដ្ឋខ្មែរ

បានឃើញច្បាប់រដ្ឋធម្មនុញ្ញលេខ ៤៤២ - ៧០ - បរ ចុះថ្ងៃទី ៨ ខែតុលា ១៩៧០ ដែលប្រកាសសាធារណរដ្ឋខ្មែរ ហើយតម្កល់ទុកឱ្យអនុវត្តនូវរដ្ឋធម្មនុញ្ញ ឆ្នាំ ១៩៤៧ លើកលែងតែបទបញ្ញត្តិទាំងឡាយណា ដែលផ្ទុយពីគំនិត និង របបសាធារណរដ្ឋ។

បានឃើញ បញ្ញត្តិលេខ ១ - ៧១ - បរ ចុះថ្ងៃទី ១៨ ខែតុលា ១៩៧១ គ្រប់គ្រងបញ្ហាទាំងឡាយណាដែលស្ថិតនៅក្រោមវិស័យច្បាប់។

បានឃើញ បញ្ញត្តិលេខ ១៧ - ៧២ - បរ ចុះថ្ងៃទី ១២ ខែមិនា គ.ស. ១៩៧២ ដែលប្រគល់អំណាចទាំងឡាយ នៃរដ្ឋាភិបាល ជូនទៅប្រធានាធិបតី នៃ សាធារណរដ្ឋខ្មែរ។

បានឃើញ លទ្ធផលនៃប្រជាមតិ ចុះថ្ងៃទី ៣០ ខែមេសា គ.ស. ១៩៧២ លើសេចក្តីព្រាងរដ្ឋធម្មនុញ្ញ នៃសាធារណរដ្ឋខ្មែរ។

គណៈ រដ្ឋមន្ត្រី បានយល់ព្រមផង។

បញ្ញត្តិដូចមានខាងក្រោមនេះ

មាត្រា ១. ត្រូវប្រកាសឱ្យប្រើរដ្ឋធម្មនុញ្ញ នៃ សាធារណរដ្ឋខ្មែរ ដែលប្រជារាស្ត្រខ្មែរ បានទទួលយល់ព្រមដោយប្រជាមតិ នាថ្ងៃទី ៣០ ខែមេសា គ.ស. ១៩៧២ ហើយដែលមានអត្ថបទភ្ជាប់ជាឧបសម្ពន្ធនៃបច្ចុប្បន្នបញ្ញត្តិនេះ។

មាត្រា ២.- បច្ចុប្បន្នរដ្ឋធម្មនុញ្ញនេះ នឹងចូលជាធរមាន នៅថ្ងៃទី ១២ ខែឧសភា គ.ស. ១៩៧២ ។

ធ្វើនៅភ្នំពេញ ថ្ងៃទី ១០ ខែឧសភា គ.ស. ១៩៧២

ហត្ថលេខា : លន់ នល់

រដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃសាធារណរដ្ឋខ្មែរ

បុព្វកថា

យើងប្រជារាស្ត្រខ្មែរ ធ្លាប់មានអារ្យធម៌មួយ ក្នុងបណ្តាអារ្យធម៌ល្បីល្បាញ ហើយចាស់ជាងគេក្នុងពិភពលោក គឺអារ្យធម៌ខ្មែរ-មន បានភប់ប្រទះនូវវិបល្លាសនៃប្រវត្តិ-សាស្ត្រយើង ដែលនាំមកនូវទុក្ខវេទនាជារឿយៗ តាំងពីសម័យក្រោយអង្គរ រហូតមកទល់នឹងព្រឹត្តិការណ៍នាថ្ងៃទី ១៨ មីនា គ.ស. ១៩៧០។

ប្តេជ្ញាចិត្តថា :

- ជំរុញឱ្យវប្បធម៌ជាតិរីកសាយឡើងវិញ ព្រមទាំងប្រកបដោយសន្ទុះមួយថ្មី។

-ប្រកាសជាឧឡារិកថា ប្រកាន់ខ្ជាប់យ៉ាងមុតមាំនូវគោលការណ៍ជាសារវន្ត ដូចដែលមានចែងក្នុងសេចក្តីថ្លែងប្រកាសជាសាកលនៃសិទ្ធិមនុស្ស។

- ជំរុញឱ្យបានទៅដល់ប្រជាធិបតេយ្យផ្នែកនយោបាយ និង ប្រជាធិបតេយ្យផ្នែកសង្គមដែលត្រូវបំបាត់ឱ្យផុតរលត់នូវអំពើជិះជាន់មនុស្ស អំពើសង្កត់សង្កិននិងអំពើខ្វះអធ្យា-ស្រ័យដើម្បីសំដៅទៅកាន់សុភមង្គលនិងការសម្បូរណ៍សប្បាយរបស់ខ្មែរទាំងអស់គ្នា។

- ការពាររបបសាធារណរដ្ឋយើង ប្រឆាំងនិងគ្រប់ការប៉ុនប៉ងឱ្យមានរាជនិយមឡើងវិញ ហើយប្រឆាំងនឹងការបង្កើតឱ្យមានរបបបុគ្គលនិយមគ្រប់បែបយ៉ាង។

- រក្សាការពារបូរណភាពដែនដីខ្មែរ ឯករាជ្យ និង ឯកភាពជាតិ។

យើងប្រជារាស្ត្រខ្មែរ

ជាប់ចិត្តជានិច្ច នឹង ឧត្តមគតិសន្តិភាពរបស់យើង ។

បញ្ជាក់សាជាថ្មីនូវ :

- សេចក្តីប្រាថ្នាចង់ឱ្យបានសន្តិភាពឋិតថេរក្នុងលោក

- និងឆន្ទៈចង់ធ្វើសហប្រតិបត្តិការយ៉ាងសកម្មជាមួយគ្រប់ប្រជាជាតិ ដោយពុំប្រកាន់អំពីជាតិសាសន៍ សាសនានិងរបបនយោបាយ ដើម្បីវឌ្ឍនភាព និង សន្តិភាព ។

ក្នុងន័យនេះ យើងប្រកាសនូវបច្ចុប្បន្នរដ្ឋធម្មនុញ្ញ មានសេចក្តីដូចតទៅ :

ជំពូក ១- បទបញ្ញត្តិជាគ្រឹះ

មាត្រា ១. ប្រទេសកម្ពុជា ជាសាធារណរដ្ឋឯករាជ្យ ប្រជាធិបតេយ្យ ហើយដែលនិយមប្រយោជន៍សង្គម ។ ប្រទេសកម្ពុជាមិនអាចបែងចែកបានទេ ។ ប្រទេសកម្ពុជាមាននាមថា « **សាធារណរដ្ឋខ្មែរ** » ។

បាវចនារបស់សាធារណរដ្ឋខ្មែរ គឺ : សេរីភាព សមភាព ភាតរភាព វឌ្ឍនភាព និងសុភមង្គល ។

គោលការណ៍របស់សាធារណរដ្ឋខ្មែរ គឺ : ការគ្រប់គ្រងរបស់ប្រជារាស្ត្រ ដោយប្រជារាស្ត្រ និងដើម្បីប្រយោជន៍ប្រជារាស្ត្រ ។

ទង់ជាតិ ភ្លេងជាតិ និង វលញ្ជករ នៃសាធារណរដ្ឋខ្មែរ ត្រូវកំណត់ក្នុងច្បាប់មួយ ។

មាត្រា ២. ព្រះពុទ្ធសាសនា ជាសាសនាសំរាប់រដ្ឋ ។

សេរីភាពខាងជំនឿ និង ខាងប្រតិបត្តិក្នុងផ្លូវសាសនា ត្រូវមានដោយបរិបូរណ៍។ ការបន្ថយសេរីភាពនេះ នឹងអាចធ្វើបាន លុះត្រាតែកិច្ចរក្សារបៀបរៀបរយសាធារណៈតម្រូវឱ្យធ្វើ។

រដ្ឋរ៉ាប់រងនូវសមភាពនៃពលរដ្ឋទាំងអស់ចំពោះមុខច្បាប់ ដោយឥតប្រកាន់ជាតិសាសន៍ដើម ភេទ មតិខាងនយោបាយ ខាងគំនិត ខាងសាសនាឬអំពីលក្ខណៈជីវភាព ឬលក្ខណៈអ្វីដទៃទៀតឡើយ។

ភាសាដែលត្រូវប្រើជាផ្លូវការ គឺ ភាសាខ្មែរ។

មាត្រា ៣. អំណាចគ្រប់យ៉ាងចេញមកពីប្រជារាស្ត្រ។

អំណាចនីតិប្រតិបត្តិ អំណាចនីតិបញ្ញត្តិ និង អំណាចតុលាការ ត្រូវអនុវត្តតាមបទបញ្ញត្តិនៃបច្ចុប្បន្នរដ្ឋធម្មនុញ្ញ។

មាត្រា ៤. ការបង្កើតគណៈបក្សនយោបាយធ្វើបានដោយសេរី ។ ក៏ប៉ុន្តែ រដ្ឋឧបត្ថម្ភនូវការផ្តើមគំនិតទាំងឡាយណា ដែលនាំឱ្យបន្ថយចំនួនគណៈបក្សនយោបាយឆ្ពោះទៅរករបបដែលមានគណៈបក្សតែពីរ។

ជំពូក ២- សិទ្ធិនិងករណីយកិច្ច នៃ ពលរដ្ឋ

មាត្រា ៥. ការប្រើសេរីភាពផ្ទាល់ខ្លួន របស់បុគ្គលម្នាក់ៗ មិនត្រូវឱ្យប៉ះសិទ្ធិអ្នកដទៃ ការប្រើសេរីភាពនេះត្រូវប្រព្រឹត្តតាមលក្ខខ័ណ្ឌកំណត់ក្នុងច្បាប់។

មាត្រា៦. រដ្ឋរ៉ាប់រងពុំឱ្យមានការរំលោភបំពានលើរូបកាយនៃបុគ្គលណាមួយឡើយ។

រដ្ឋការពារកិត្តិយស សេចក្តីថ្លៃថ្នូរ និងជីវភាពឯកជនរបស់ពលរដ្ឋទាំងពួង ។

ការចោទប្រកាន់ ការចាប់ចងឬការឃុំឃាំងជនណាមួយនឹងអាចធ្វើទៅកើត លុះត្រាតែច្បាប់អនុញ្ញាត ។

ការបង្ខិតបង្ខំ ការធ្វើបាបលើរាងកាយឬប្រព្រឹត្តិកម្មណាមួយ ដែលបន្ថែមទម្ងន់ទណ្ឌកម្ម អនុវត្តចំពោះជនជាប់ឃុំឃាំង ឫជាប់ពន្ធនាគារ ត្រូវហាមមិនឱ្យធ្វើទេ ។ អ្នកដៃដល់ អ្នករួមប្រព្រឹត្តនិងអ្នកសមគំនិត ត្រូវទទួលទោសតាមច្បាប់ ។

ការទទួលសារភាពកើតឡើងពីការបង្ខំ ដោយឃោរឃៅតាមផ្លូវកាយក្តី តាមផ្លូវចិត្តក្តី មិនត្រូវទុកជាភស្តុតាង នៃ ពិរុទ្ធភាពទេ ។

បើបទល្មើសគ្រាន់តែមានវិមុតិសង្ស័យ ជនត្រូវចោទ ត្រូវឱ្យបានរួចខ្លួន ។

ជនជាប់ពិរុទ្ធណាក៏ដោយ ត្រូវទុកជាមនុស្សឥតទោស រហូតដល់ពេលកាត់ទោសជាស្ថាពរ ។

រដ្ឋរ៉ាប់រងចំពោះពលរដ្ឋទាំងអស់នូវសិទ្ធិការពារខ្លួនតាមផ្លូវតុលាការ ។

ទោសប្រហារជីវិតត្រូវបំបាត់ចោលវៀរលែងតែក្នុងករណី ដែលប្រជាជាតិត្រូវប្រកាសថា ឋិតនៅក្នុងភយន្តរាយ ។ ក្នុងករណីណាក៏ដោយការប្រហារជីវិតមនុស្សដោយគ្មានកាត់សេចក្តីមិនអាចប្រព្រឹត្តបានឡើយ ។

មាត្រា ៧. ពលរដ្ឋរាល់រូបមានសេរីភាពសំដែងគំនិតរបស់ខ្លួនតាមវាចា តាមលាយល័ក្ខអក្សរឬតាមមធ្យោបាយសំរាប់ផ្សាយដទៃទៀត ។ ក៏ប៉ុន្តែ ពលរដ្ឋត្រូវចៀសវាងកុំប្រើសិទ្ធិនេះ ដោយរំលោភហើយនិងកុំធ្វើឱ្យខូចរបៀបរៀបរយសាធារណៈ ។

ការប្រើសេរីភាពសារពត៌មានមិនត្រូវប៉ះពាល់កិត្តិយសបុគ្គល សន្តិសុខជាតិ ឬ ទំនៀមទំលាប់ល្អទេ ។ របបសារពត៌មានត្រូវរៀបចំឡើងដោយច្បាប់មួយ ។

មាត្រា ៨៖ សេរីភាពរួបរួមជាសមាគម និងសិទ្ធិរួមប្រជុំត្រូវបានរដ្ឋទទួលស្គាល់ចំពោះពលរដ្ឋទាំងអស់ ។ ការប្រើសេរីភាពនិងសិទ្ធិខាងលើនេះ នឹង បន្ថយទៅបាន លុះត្រាតែមានភស្តុតាងថាមានការប៉ះពាល់ដល់សេរីភាពទាំងឡាយ ដែលបច្ចុប្បន្នរដ្ឋធម្មនុញ្ញបានធានាអះអាង ។

មាត្រា ៩៖ រដ្ឋរ៉ាប់រងចំពោះពលរដ្ឋទាំងអស់នូវការប្រើសិទ្ធិនយោបាយរបស់ខ្លួនដោយសេរី ជាអាទិ សិទ្ធិប្តឹងតវ៉ា ឬ សិទ្ធិប្រឆាំងជាសាធារណៈ ឱ្យតែការប្រើសិទ្ធិទាំងនេះធ្វើទៅដោយអហឹង្សា ហើយក្នុងទម្រង់ច្បាប់ផង ។

មាត្រា ១០៖ អ្នកមានសិទ្ធិបោះឆ្នោត គឺពលរដ្ឋទាំងពីរភេទ ដែលមានអាយុពី ១៨ ឆ្នាំ ទៅ ។

បទបញ្ញត្តិបន្ថយសិទ្ធិបោះឆ្នោត ត្រូវចែងក្នុងច្បាប់បោះឆ្នោត ។

មាត្រា ១១៖ ទីលំនៅមិនអាចនរណារំលោភបានជាដាច់ខាត វៀរលែងតែក្នុងករណី ដែលមានចែងក្នុងច្បាប់ ។

មាត្រា ១២៖ សេរីភាពក្នុងការសរសេរលិខិតឆ្លើយឆ្លង លក្ខណៈអាថ៌កំបាំងនៃលិខិតព្រមទាំងការទាក់ទងឆ្លងឆ្លើយតាមរបៀបដទៃទៀត មិនអាចនរណារំលោភបានជាដាច់ខាតលុះណាតែមានច្បាប់ចែងខុសពីនេះ ហើយសំរាប់តែម្តងម្កាល ដោយហេតុឧត្តមប្រយោជន៍នៃប្រទេសជាតិតម្រូវឱ្យធ្វើ ។

មាត្រា ១៣. ការនិរទេស និងការដកសញ្ជាតិខ្មែរ ដោយហេតុនយោបាយ ត្រូវហាមប្រាម ។

មាត្រា ១៤. រដ្ឋទទួលស្គាល់ ហើយធានាអះអាងនូវកម្មសិទ្ធឯកជន ។ រដ្ឋជួយសំរួលឱ្យពលរដ្ឋបានជាម្ចាស់កម្មសិទ្ធិ ។

ការប៉ះពាល់កម្មសិទ្ធិត្រូវហាមមិនឱ្យមាន វៀរលែងតែប្រយោជន៍សាធារណៈតម្រូវឱ្យធ្វើក្នុងករណីដែលមានចែងក្នុងច្បាប់ ។ ក្នុងន័យនេះម្ចាស់កម្មសិទ្ធិ មានសិទ្ធិទទួលបំណាច់ជាមុនដោយត្រឹមត្រូវនិងសមរម្យ ។

មាត្រា ១៥. រដ្ឋត្រូវយកចិត្តទុកដាក់ ធ្វើឱ្យការរស់នៅ របស់ប្រភេទពលរដ្ឋដែលក្រខ្សត់ជាងគេ មានការចំរើនជាងមុនក្នុងបំណងរ៉ាប់រង ឱ្យជនជំពូកនេះមានឋានៈជីវភាពសមនឹងសេចក្តីថ្លៃថ្នូរនៃមនុស្ស ។

ពលរដ្ឋដែលត្រូវទទួលស្គាល់ថា ពិការធ្វើការមិនកើត ហើយគ្មានមធ្យោបាយចិញ្ចឹមជីវិតមានសិទ្ធិទទួលប្រជាសង្គ្រោះ ។

មាត្រា ១៦. រដ្ឋការពារសេរីភាពខាងសិល្បៈកម្ម ខាងកសិកម្ម ខាងពាណិជ្ជកម្ម និងឧស្សាហកម្ម ។

រដ្ឋមានករណីយកិច្ចដើម្បីសម្របសម្រួល សេដ្ឋកិច្ចជាតិសំដៅទៅរកប្រយោជន៍សង្គម និង ដើម្បីរាំងមិនឱ្យមានការផ្តាច់មុខ ឬការប៉ុនប៉ងផ្តាច់មុខ ក្នុងពាណិជ្ជកម្ម ឬ ឧស្សាហកម្ម ។

មាត្រា ១៧. រដ្ឋត្រូវខិតខំបង្កើតការងារ និងមុខរបរឱ្យពលរដ្ឋគ្រប់គ្នា ។ ពលរដ្ឋរាល់រូបអាចសុំចូលធ្វើការបានដោយសេរី ។ ក្នុងការជ្រើសរើសឱ្យចូលធ្វើការមិនត្រូវគិតពីលក្ខខ័ណ្ឌ

អ្វី ក្រៅពីគុណូបការៈ ឬសមត្ថភាពផ្ទាល់ខ្លួនឡើយ ។

ពលរដ្ឋរាល់រូបមានសិទ្ធិទទួលការរ៉ាប់រងនិងអត្ថប្រយោជន៍ខាងសង្គមកិច្ច ដែលមានចែងក្នុងច្បាប់ ។

សេរីភាពខាងសហជីព ត្រូវប្រព្រឹត្តតាមលក្ខខ័ណ្ឌដែលកំរិតក្នុងច្បាប់ ។

មាត្រា ១៨. រដ្ឋត្រូវខិតខំប្រយុទ្ធបំបាត់ការចងការប្រាក់គ្រប់ប្រភេទ ដែលយកការលើសកំរិតច្បាប់ ។

មាត្រា ១៩. រដ្ឋរ៉ាប់រងចំពោះពលរដ្ឋទាំងអស់នូវសិទ្ធិទទួលការអប់រំ ។ ពលរដ្ឋម្នាក់ៗ ត្រូវទទួលការសិក្សាមូលដ្ឋានចាំបាច់ ហើយដោយឥតចេញថ្លៃ ។

រដ្ឋត្រូវជួយជំរុញឱ្យអក្សរសាស្ត្រ វិទ្យាសាស្ត្រសិល្បៈ និងបច្ចេកទេសវិជ្ជារីកចំរើន ។

មាត្រា ២០. រដ្ឋទទួលស្គាល់នូវសិទ្ធិឧបត្ថម្ភគ្រួសារ ចំពោះពលរដ្ឋទាំងអស់ ។

មាត្រា ២១. ពលរដ្ឋម្នាក់ ៗ មានករណីយកិច្ច ត្រូវគោរពច្បាប់ ការពារមាតុភូមិ និង ជួយរដ្ឋ ។

ពលរដ្ឋម្នាក់ ៗ ត្រូវបំពេញបរិចារកិច្ចខាងទាហានជាកាតព្វកិច្ច ក្នុងលក្ខខ័ណ្ឌដែលមានចែងក្នុងច្បាប់ ។

មាត្រា ២២. ការប្រើសិទ្ធិ និង សេរីភាព ធានាអះអាងដោយបច្ចុប្បន្នរដ្ឋធម្មនុញ្ញនៅមាត្រា ៧ - ៨ - ១១ និង ១២ និងអាចផ្អាកបានតែក្នុងករណីដែលមានភាពអាសន្ន មានវិក្រឹតិកាល ឬ បើមានប្រកាសថាប្រជាជាតិស្ថិតក្នុងភយន្តរាយ ឬ ក្នុងភាពសង្គ្រាម ។

ទារុណកម្មដល់រាងកាយនិងអំពើរំលោភផ្សេងៗ នាំឱ្យខូចសិទ្ធិអ្នកដទៃ ខាងភោគទ្រព្យក្តី ខាងផ្លូវចិត្តក្តី មិនអាចធ្វើបានឡើយ ។ អ្នកប្រព្រឹត្តនូវអំពើរំលោភទាំងនោះ ត្រូវ

ទទួលទោសតាមច្បាប់ ។

ទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ វិធានការផ្អាកសិទ្ធិ និង សេរីភាព ដូចមានចែងក្នុងវាក្យខ័ណ្ឌទីមួយ មិនអាចមានថិរវេលាលើសពីប្រាំមួយខែឡើយ ។ ថិរវេលានេះ អាចបន្តបានក្នុងលក្ខខ័ណ្ឌដូចគ្នា ។

ដល់ផុតថិរវេលាពិសេស ជនណា ដែលយល់ថាខ្លួនបានទទួលការខូចខាតដោយអយុត្តិធម៌ អាចប្តឹងតុលាការមានសមត្ថកិច្ចសុំឱ្យជួសជុល អត្ថវិនាស ដែលខ្លួនជាអ្នករងគ្រោះ ។

ជំពូក ៣- ប្រធានាធិបតី នៃសាធារណរដ្ឋខ្មែរ

មាត្រា ២៣. ប្រធានាធិបតីនៃសាធារណរដ្ឋ ប្រើអំណាចនីតិប្រតិបត្តិ ដែលប្រជារាស្ត្រប្រគល់ជូនលោក ។

មាត្រា ២៤. ក្នុងអម្លុងអាណត្តិរបស់លោក ប្រធានាធិបតីនៃសាធារណរដ្ឋ មានអនុប្រធានាធិបតីម្នាក់ជួយធ្វើការ ។ ប្រធានាធិបតីនៃសាធារណរដ្ឋ ខុទ្ទកាល័យប្រតិបត្តិការមួយ និងក្រុមប្រឹក្សាសន្តិសុខមួយ ឯការរៀបចំនិងការប្រព្រឹត្តទៅនៃអង្គការទាំងពីរនេះ ត្រូវកំណត់ក្នុងច្បាប់រៀបចំអង្គការមួយ ។

ប្រធានាធិបតី និង អនុប្រធានាធិបតី នៃសាធារណរដ្ឋ ត្រូវជ្រើសតាំងក្នុងសន្លឹកបញ្ជីជាមួយគ្នា សម្រាប់ប្រាំឆ្នាំដោយវិធីបោះឆ្នោតជាសាកលដោយចំពោះនិងជាសម្ងាត់ ។

មុខងារប្រធានាធិបតី និង អនុប្រធានាធិបតីនៃសាធារណរដ្ឋ មានវិសមិតភាពនិងការកាន់កាប់វិជ្ជាជីវៈឧស្សាហកម្ម និង ពាណិជ្ជកម្ម ហើយនិងមុខងារសាធារណៈដទៃទៀត ឬ និង មុខងារសមាជិករដ្ឋាភិបាល ។

ប្រធានាធិបតី នៃសាធារណរដ្ឋ អាចឈរឈ្មោះឱ្យគេជ្រើសតាំងសាជាថ្មីបានតែម្តងប៉ុណ្ណោះ ។

មាត្រា ២៥. ពលរដ្ឋខ្មែរទាំងពីរភេទ អាចឈរឈ្មោះជាបេក្ខជនប្រធានាធិបតី ឬ អនុប្រធានាធិបតីនៃសាធារណរដ្ឋបាន កាលណាបានបំពេញលក្ខខ័ណ្ឌដូចតទៅនេះ :

ក. មានសញ្ជាតិជាខ្មែរ តាំងពីកំណើតរហូតមក

គ. កើតពីមាតាបិតា មានសញ្ជាតិជាខ្មែរ

ខ. មានសហពទ្ធសញ្ជាតិជាខ្មែរពីកំណើត បើសាមីខ្លួនភរិយា ឬ ស្វាមីពេញច្បាប់

ឃ. មានអាយុយ៉ាងតិច សែសិបឆ្នាំ មកទល់ថ្ងៃបោះឆ្នោត

ង. ជាអ្នកមានសិទ្ធិបោះឆ្នោតហើយប្រកបលក្ខខ័ណ្ឌដទៃទៀត ដែលមានចែងក្នុងច្បាប់ រៀបអង្គការ ។

មាត្រា ២៦. បេក្ខជននៃសន្លឹកបញ្ជីណា ដែលបានទទួលភាគច្រើនដាច់ខាតនៃសន្លឹកឆ្នោត សំដែងមតិ ត្រូវបានប្រកាសជាប្រធានាធិបតី និងអនុប្រធានាធិបតី នៃសាធារណរដ្ឋ ។

ក្នុងករណីដែលពុំបានភាគច្រើនដាច់ខាត នោះនិងមានចាត់ការបោះឆ្នោតលើកទីពីរ នៅថ្ងៃទីប្រាំពីរ រាប់ពីថ្ងៃបន្ទាប់ថ្ងៃបោះឆ្នោតលើកទីមួយ ។

នៅពេលបោះឆ្នោតលើកទីពីរ មានតែបេក្ខជននៃសន្លឹកបញ្ជីពីរ ដែលបានទទួលឆ្នោតច្រើនជាងគេ នាលើកទីមួយទេ ដែលអាចឈរឈ្មោះបាន ។

ក្នុងការបោះឆ្នោតលើកទីពីរ បេក្ខជននៃសន្លឹកឆ្នោតណា ដែលបានទទួលឆ្នោតច្រើនជាងគេ ត្រូវជ្រើសតាំងជាប្រធានាធិបតី និង អនុប្រធានាធិបតី។ ក្នុងករណីដែលមានសន្លឹកឆ្នោត មានចំនួនស្មើគ្នា សភាទាំងពីររួមប្រជុំជាសមាជសភា ក្នុងរយៈវេលាប្រាំពីរថ្ងៃ ដើម្បីបោះឆ្នោតជ្រើសរើសប្រធានាធិបតី និង អនុប្រធានាធិបតីនៃសាធាររដ្ឋក្នុងសន្លឹកបញ្ជីមួយក្នុងចំណោមសន្លឹកបញ្ជីទាំងពីរខាងលើ ដោយយកតាមមតិភាគច្រើនដោយប្រៀប។

មាត្រា ២៧. ការចាត់ចែងបោះឆ្នោតជ្រើសរើសប្រធានាធិបតី និង អនុប្រធានាធិបតី នៃសាធារណរដ្ឋ ត្រូវធ្វើក្នុងម្ភៃថ្ងៃយ៉ាងតិច និងសែសិបថ្ងៃយ៉ាងយូរ មុនពេលផុតអាណត្តិប្រធានាធិបតីក្នុងតំណែង។

ក្នុងករណីបោះឆ្នោតមិនកើត ដោយហេតុមានសង្គ្រាម ឬអសន្តិសុខខ្លាំង អាណត្តិប្រធានាធិបតី និង អនុប្រធានាធិបតី នៃសាធារណរដ្ឋ អាចបន្តបានម្តងមួយឆ្នាំ។ ការពិនិត្យពិច័យអំពីភាពបោះឆ្នោតមិនកើត ព្រមទាំងការបន្តអាណត្តិនេះ ត្រូវសម្រេចដោយសភាទាំងពីររួមប្រជុំជាសមាជសភា បោះឆ្នោតយកមតិភាគច្រើនដាច់ខាតនៃសមាជិកសមាជសភា បន្ទាប់ពីបានពិគ្រោះនឹងតុលាការធម្មនុញ្ញ។

មាត្រា ២៨. ច្បាប់រៀបចំអង្គការមួយ ត្រូវកំណត់បែបបទ ជ្រើសតាំងប្រធានាធិបតី និង អនុប្រធានាធិបតី នៃសាធារណរដ្ឋ។

មាត្រា ២៩. មុខងារប្រធានាធិបតី និង អនុប្រធានាធិបតី ចាប់ផ្តើមនៅថ្ងៃថ្លែងសច្ចាប្រណិធាន។ មុខងារនេះ ត្រូវផុតនៅម៉ោងដប់ពីរថ្ងៃត្រង់ នាថ្ងៃទី ១៨ ខែ មីនា បន្ទាប់ពីពេលផុតរយៈប្រាំឆ្នាំបន្តបន្ទាប់គ្នារាប់ពីពេលជាប់ឆ្នោត។

មុនចូលកាន់តំណែង ប្រធានាធិបតីនៃសាធារណរដ្ឋ ថ្លែងសច្ចាប្រណិធាននៅចំពោះមុខប្រជារាស្ត្រ ដោយមានសមាជិកអង្គការរដ្ឋនានារួបរួមផង ជាសេចក្ដីដូចតទៅ :

«ខ្ញុំតាំងសច្ចាជាឧឡារិក ចំពោះមុខប្រជារាស្ត្រថា ខ្ញុំនឹងការពារមាតុភូមិ បំពេញដោយស្មោះស្ម័គ្រ នូវភារៈប្រធានាធិបតីសាធារណរដ្ឋខ្មែរ គោរពធម្មនុញ្ញ ហើយបូជាខ្លួនខ្ញុំទាំងស្រុង ដើម្បីប្រយោជន៍ប្រជារាស្ត្រ និង ប្រជាជាតិ» ។

មាត្រា ៣០. ក្នុងករណីដែលប្រធានាធិបតីនៃសាធារណរដ្ឋ មានធុរៈម្ដងម្កាលមុខងារប្រធានាធិបតី វៀរលែងតែមុខងារដែលមានចែងនៅមាត្រា ៣៦ - ៣៧ - ៣៨ - ៤១ និង ៤២ ចេញ ត្រូវអនុប្រធានាធិបតីនៃសាធារណរដ្ឋ កាន់កាប់ជំនួស ។

មាត្រា ៣១. ក្នុងករណីដែលតំណែងប្រធានាធិបតី នៃសាធារណរដ្ឋទំនេរជាស្ថាពរ ទោះមកពីហេតុអ្វីក៏ដោយ ឬ ក្នុងករណីដែលមានការរារាំងជាស្ថាពរ ដែលតុលាការធម្មនុញ្ញបានប្រកាសយកតាមមតិភាគច្រើនដាច់ខាតនៃសមាជិកខ្លួន អនុប្រធានាធិបតីជំនួសប្រធានាធិបតី ដោយទទួលអំណាចទាំងអស់របស់ប្រធានាធិបតី ។

ប៉ុន្តែ បើករណីនេះកើតឡើងជាងដប់ពីរខែ មុនពេលផុតអាណត្តិធម្មតា នោះនឹងត្រូវរៀបចំ ក្នុងរយៈពេលពីរខែយ៉ាងតិច និង បីខែយ៉ាងយូរ ឱ្យមានការបោះឆ្នោតជ្រើសរើសប្រធានាធិបតី និង អនុប្រធានាធិបតីសំរាប់អាណត្តិមួយថ្មី ។

មាត្រា ៣២. ក្នុងករណីដែលដោយហេតុដូចគ្នា នឹង ហេតុដែលមានចែងនៅមាត្រា ៣១ វាក្យខ័ណ្ឌទីមួយ អនុប្រធានាធិបតីពុំអាចកាន់កាប់មុខងារប្រធានាធិបតីនៃសាធារណរដ្ឋបាន មុខងារនេះ ត្រូវធ្លាក់ទៅលើប្រធានព្រឹទ្ធសភា ។ ប្រធានព្រឹទ្ធសភាត្រូវ

បង្គាប់ឱ្យមានការបោះឆ្នោតជ្រើសរើសប្រធានាធិបតី ក្នុងរយៈវេលាពីរខែយ៉ាងតិច ហើយបីខែយ៉ាងយូរ ។

ក្នុងរយៈពេលនេះ មិនឱ្យមានការរំលំរដ្ឋាភិបាល ឬមានការសើរើសមាសភាពនៃរដ្ឋាភិបាលទេ ហើយសភាជាតិ ក៏មិនអាចត្រូវរំលាយបានដែរ ។

ក្នុងករណីបោះឆ្នោតមិនកើត ដូចចែងនៅមាត្រា ២៧ វាក្យខ័ណ្ឌទីពីរ ដោយហេតុមានសង្គ្រាម ឬមានអសន្តិសុខខ្លាំង សភាទាំងពីរនៃសហសភា និងក្រុមប្រឹក្សាសេនានុភាពរួមប្រជុំនៅមន្ទីរសភាជាតិ នៅថ្ងៃបន្ទាប់ពីផុតរយៈពេលបីខែ ដែលចែងនៅវាក្យខ័ណ្ឌទីមួយនៃមាត្រានេះ ដើម្បីជ្រើសរើសប្រធានាធិបតីម្នាក់ឱ្យបំពេញបង្គ្រប់រយៈពេលអាណត្តិប្រធានាធិបតីសាមីជន ។

មាត្រា ៣៣~ ប្រធានាធិបតីនៃសាធារណរដ្ឋ តែងតាំងរដ្ឋមន្ត្រីទីមួយហើយ និងសមាជិករដ្ឋាភិបាល តាមសេចក្ដីស្នើពីរដ្ឋមន្ត្រីទីមួយ ។

ប្រធានាធិបតីនៃសាធារណរដ្ឋ អាចបញ្ឈប់សមាជិករដ្ឋាភិបាលមួយរូប១ ឬទាំងអស់គ្នាពីមុខងាររបស់ខ្លួនបាន ។

មាត្រា ៣៤~ ប្រធានាធិបតីនៃសាធារណរដ្ឋ ដឹកនាំការពិភាក្សានៃគណៈរដ្ឋមន្ត្រី។ ក្នុងករណីមានធុរៈ ត្រូវអនុប្រធានាធិបតី ឬ បើអនុប្រធានាធិបតីមានធុរៈដែរនោះត្រូវរដ្ឋមន្ត្រីទីមួយបំពេញកិច្ចនេះជំនួស ។

មាត្រា ៣៥~ ប្រធានាធិបតីនៃសាធារណរដ្ឋប្រកាសឱ្យប្រើច្បាប់ និងចុះហត្ថលេខាលើក្រិត្យ ។

ច្បាប់ដែលសហសភាបានបញ្ចេញមតិយល់ព្រមជាស្ថាពររួចហើយ ត្រូវប្រកាសឱ្យប្រើក្នុងដប់ប្រាំថ្ងៃ បន្ទាប់ពីពេលដែលប្រធានាធិបតីនៃសាធារណរដ្ឋបានទទួលច្បាប់នោះ ។ មុនផុតរយៈពេលនេះ ប្រធានាធិបតីអាចសុំឱ្យសហសភាពិភាក្សាសាជាថ្មីនូវច្បាប់ឬមាត្រាខ្លះនៃច្បាប់នោះ ។ ការពិភាក្សានេះត្រូវធ្វើក្នុងរយៈពេលម្ភៃថ្ងៃយ៉ាងយូរ ។

មាត្រា ៣៦. ប្រធានាធិបតីនៃសាធារណរដ្ឋតែងតាំង ក្នុងមុខតំណែងស៊ីវិល និងទាហាន ។

អ្នករដ្ឋការ ដែលត្រូវតែងតាំង ដោយមានការយល់ព្រមពីគណៈរដ្ឋមន្ត្រីគឺ :

- ឯកអគ្គរដ្ឋទូត និង ប្រេសិតវិសាមញ្ញ ។
- សមាជិកនៃក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋ ។
- អភិបាលខេត្ត ។
- ឧត្តមសេនានី ។
- សាកលវិទ្យាធិការ ។
- នាយករដ្ឋការកណ្តាល ។
- ហើយនិងសមាជិកនៃក្រុមប្រឹក្សាសេនានុភាព ។

មុខតំណែងដទៃទៀត ដែលត្រូវតែងតាំងដោយមានការយល់ព្រមពីគណៈរដ្ឋមន្ត្រី ព្រមទាំងលក្ខខ័ណ្ឌដែលប្រធានាធិបតីនៃសាធារណរដ្ឋមានអំណាចតែងតាំងក្នុងនាមរបស់លោក ត្រូវមានរៀបរាប់ក្នុងច្បាប់រៀបចំអង្គការមួយ ។

មាត្រា ៣៧~ ប្រធានាធិបតីនៃសាធារណរដ្ឋតាំងឯកអគ្គរដ្ឋទូត និងប្រេសិតវិសាមញ្ញជាតំណាងសាធារណរដ្ឋខ្មែរ នៅប្រទេសក្រៅ។ រីឯ ឯកអគ្គរដ្ឋទូត រាជទូត និងប្រេសិតវិសាមញ្ញបរទេស ត្រូវទទួលភារៈតាំងឱ្យនៅអម ប្រធានាធិបតីនៃសាធារណរដ្ឋ។

មាត្រា ៣៨~ ប្រធានាធិបតីនៃសាធារណរដ្ឋចុះហត្ថលេខាលើសិទ្ធិសញ្ញា និងអនុសញ្ញាអន្តរជាតិ ហើយឱ្យសច្ចាប័ន លើឯកសារទាំងនេះ ដោយអាស្រ័យការអនុមតិនៃសហសភា។

មាត្រា ៣៩~ បន្ទាប់ពីបានពិគ្រោះជាមួយប្រធាននៃសភាទាំងពីរ ប្រធានាធិបតីអាចប្រកាសនូវភាពអាសន្ន ឬវិក្រឹតិកាល ក្នុងករណីមានការគំរាមកំហែងធ្ងន់និងជាបន្ទាន់ប៉ះពាល់លើស្ថាប័ននានានៃសាធារណរដ្ឋ ដល់ឯករាជ្យជាតិនិងដល់បូរណភាពទឹកដីនៃសាធារណ-រដ្ឋ។ ប្រធានាធិបតី ត្រូវជូនដំណឹងនេះភ្លាមដល់ប្រជាជាតិតាមសារលិខិត។

ក្នុងរយៈពេលប្រាំពីរថ្ងៃ បន្ទាប់ពីពេលប្រកាសនូវភាពអាសន្ន ឬ វិក្រឹតិកាលនោះ សហសភារួមប្រជុំជាសមាជសភា ដើម្បីឱ្យការយល់ព្រម ឬ កែប្រែវិធានការដែលបានបញ្ញត្តិ ឬ បញ្ចប់វិធានការនោះ។

ក្នុងកម្លុង ពេលពិសេសនេះ សភាជាតិមិនអាចត្រូវរំលាយបានទេ។

មាត្រា ៤០~ ប្រធានាធិបតីនៃសាធារណរដ្ឋ ជាមេបញ្ជាការជាន់ខ្ពស់បំផុតលើកម្លាំងទ័ពរបស់សាធារណរដ្ឋ។

លោកប្រកាសភាពសង្គ្រាម ឬប្រកាសថា ប្រជាជាតិស្ថិតក្នុងភយន្តរាយ តាមសេចក្តីស្នើពីរដ្ឋាភិបាល ហើយក្រោយដែលមានការយល់ព្រមពីសភាទាំងពីររួមប្រជុំជាសមាជ។

មាត្រា ៤១. ប្រធានាធិបតីនៃសាធារណរដ្ឋ ប្រាស្រ័យជាមួយនិងសភាទាំងពីរតាមសារលិខិត ហើយសារលិខិតនេះមិនត្រូវយកមកពិភាក្សាទេ។ ប្រសិនបើសភាស្ថិតនៅក្នុងវិស្សមកាល សហសភាត្រូវរួមប្រជុំជាពិសេស ដើម្បីស្ដាប់សារលិខិតនេះ។

មាត្រា ៤២. ប្រធានាធិបតីនៃសាធារណរដ្ឋ ជាអ្នកផ្ដល់គ្រឿងឥស្សរិយយសជាតិ។

លោកមានសិទ្ធិលើកលែង និងបន្ធូរបន្ថយទោស។

ជំពូក ៤- រដ្ឋាភិបាល

មាត្រា ៤៣. រដ្ឋមន្ត្រីទីមួយ និង សមាជិករដ្ឋាភិបាលទទួលខុសត្រូវចំពោះប្រធានាធិបតី នៃសាធារណរដ្ឋ ពីកិច្ចចាត់ការអនុវត្តន៍នយោបាយរបស់រដ្ឋឱ្យបានសម្រេច។

រដ្ឋមន្ត្រីទីមួយដឹកនាំរដ្ឋាភិបាល និង អង្គការជាតិនានា។

មាត្រា ៤៤. មុខងារនៃសមាជិករដ្ឋាភិបាលមានវិសមិតភាព នឹងការកាន់កាប់វិជ្ជាជីវៈផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម ឬ ឧស្សាហកម្ម ហើយនិងការកាន់កាប់តំណែងក្នុងអង្គការសាធារណៈណាមួយ។

មាត្រា ៤៥. សមាជិករដ្ឋាភិបាលអាចចូលរួមក្នុងពេលប្រជុំសភាជាតិ និងព្រឹទ្ធសភា ហើយនិងក្នុងពេលប្រជុំគណៈកម្មការនានានៃសភា។ បើសមាជិករដ្ឋាភិបាលសុំនិយាយ ត្រូវតែបើកឱកាសឱ្យនិយាយ វៀរលែងតែក្នុងពេលប្រជុំ ដើម្បីបោះឆ្នោតសម្រេចអំពីអនុសាសន៍ប៉ះពាល់ដល់ជោគវាសនា នៃរដ្ឋាភិបាលទាំងមូល ឬ មួយភាគ។

ជំពូក ៥- សហសភា

មាត្រា ៤៦~ សហសភា មានសភាពីរ គឺសភាជាតិ និង ព្រឹទ្ធសភា ។

មាត្រា ៤៧~ សភាជាតិ មានសមាជិកចំនួនប៉ែតសិបនាក់យ៉ាងតិច ។

តំណាងរាស្ត្រត្រូវជ្រើសតាំងដោយការបោះឆ្នោតជាសាកល ដោយចំពោះ ជាសម្ងាត់ និង ដោយសន្លឹកឆ្នោតមួយមាននាមតែមួយ សំរាប់អាណត្តិបួនឆ្នាំ ។ តំណាងរាស្ត្រអាចឈរឈ្មោះឱ្យគេជ្រើសតាំងសាជាថ្មីបាន ។

អ្នកមានសិទ្ធិឈរឈ្មោះជាបេក្ខជនតំណាងរាស្ត្រ គឺពលរដ្ឋមានសិទ្ធិបោះឆ្នោតទាំងពីរភេទ ដែលមានអាយុយ៉ាងតិចម្ភៃប្រាំឆ្នាំគត់មកទល់ថ្ងៃបោះឆ្នោត ។

មាត្រា ៤៨~ ព្រឹទ្ធសភាមានសមាជិកចំនួនពីម្ភៃប្រាំបីទៅសែសិបនាក់ ។ ព្រឹទ្ធ-សភាជាអង្គការតំណាងភូមិភាគផ្សេងៗ នៃសាធារណរដ្ឋ និង អង្គការធំៗ នៃរដ្ឋ ។

ភូមិភាគផ្សេងៗ ត្រូវជ្រើសតាំងសមាជិកព្រឹទ្ធសភាចំនួនបីភាគប្រាំ «៣/៥» រដ្ឋការស៊ីវិលត្រូវជ្រើសតាំងសមាជិកព្រឹទ្ធសភាចំនួនមួយភាគប្រាំ «១/៥» ក្រុមប្រឹក្សាសេនានុភាពត្រូវជ្រើសតាំងសមាជិកព្រឹទ្ធសភាចំនួនមួយភាគប្រាំ «១/៥» ។

សមាជិកព្រឹទ្ធសភា ត្រូវជ្រើសតាំងសម្រាប់ប្រាំមួយឆ្នាំ ដោយការបោះឆ្នោតជាសាកល ដោយមិនចំពោះ ជាសម្ងាត់ និង ដោយសន្លឹកឆ្នោតមួយមាននាមតែមួយ ក្នុងបណ្ដាអ្នកមានសិទ្ធិបោះឆ្នោតទាំងពីរភេទ ដែលមានអាយុយ៉ាងតិចសែសិបឆ្នាំគត់មកទល់ថ្ងៃបោះ-ឆ្នោត ។ សមាជិកព្រឹទ្ធសភាអាចឈរឈ្មោះឱ្យគេជ្រើសតាំងសាជាថ្មីបាន ។

សមាជិកព្រឹទ្ធសភាចំនួនពាក់កណ្ដាលត្រូវផ្លាស់ថ្មីក្នុងរយៈពេលបីឆ្នាំម្ដងៗ ។ មុនផុត

ឆ្នាំទីបីនៃនីតិកាលទីមួយត្រូវមានការចាប់ឆ្នោត ដើម្បីរកសមាជិកព្រឹទ្ធសភាដែលត្រូវផុត អាណត្តិមុនគេ។

មាត្រា ៤៩. ក្នុងពេលមានសង្គ្រាម ឬមានអសន្តិសុខខ្លាំង សមាជិកសហសភាអាចត្រូវជ្រើសតាំងដោយការបោះឆ្នោតជាសាកល ដោយចំពោះ ជាសម្ងាត់ និង ដោយសន្លឹកបញ្ជី។

ក្នុងករណីដែលការបោះឆ្នោតមិនអាចធ្វើទៅកើត ប្រធានាធិបតីនៃសាធារណរដ្ឋអាចពន្យារអាណត្តិសមាជិកសហសភាបានម្ដងមួយឆ្នាំ ម្ដងមួយឆ្នាំ។

ក្នុងករណីទាំងពីរខាងលើត្រូវពិគ្រោះជាមុន នឹង តុលាការធម្មនុញ្ញ។

មាត្រា ៥០. អាណត្តិសមាជិកសហសភាមានវិសមិតភាព នឹងការបំពេញមុខងារសាធារណៈជាសកម្ម។

សមាជិកសហសភាម្នាក់ៗ មិនអាចបំពេញមុខងារជាសមាជិកនៃស្ថាប័នដទៃទៀតរបស់សាធារណរដ្ឋ ដែលមានចែងក្នុងធម្មនុញ្ញ វៀរលែងតែមុខងារសមាជិកនៃតុលាការជាន់ខ្ពស់ចេញ។

មាត្រា ៥១. ច្បាប់បោះឆ្នោត ត្រូវកំរិតបែបបទនៃការជ្រើសតាំងតំណាងរាស្ត្រ និង សមាជិកព្រឹទ្ធសភា។

មាត្រា ៥២. អំណាចនៃសភានីមួយៗ ចប់ត្រឹមពេលសភាថ្មីចូលកាន់តំណែង។

ក្នុងករណីមានសមាជិកសហសភា ទទួលអនិច្ចកម្ម លាលែង ប្រាសចាកសមាជិកភាពដែលកើតមានឡើងប្រាំមួយខែ មុនចប់នីតិកាល ត្រូវចាត់ការជ្រើសតាំងជំនួសសមាជិកនោះ។

មាត្រា ៥៣. មុននឹងចាប់ផ្ដើមធ្វើការ សភានីមួយៗ ត្រូវធ្វើសុពលកម្មសមាជិករបស់ខ្លួនណា ដែលគ្មានការតវ៉ាជំទាស់ ។

មុនចូលកាន់តំណែង សមាជិកសភានីមួយៗ ដែលបានទទួលសុពលកម្មរួចហើយត្រូវថ្លែងសច្ចាប្រណិធាន នៅចំពោះមុខប្រធានាធិបតីនៃសាធារណរដ្ឋ ហើយដោយមានតុលាការធម្មនុញ្ញរួមជាមួយផង ជាសេចក្ដីថា :

«ខ្ញុំតាំងសច្ចាជាឧឡារិកថា នឹងគោរពរដ្ឋធម្មនុញ្ញ ហើយខិតខំប្រើកម្លាំងរបស់ខ្ញុំទាំងប៉ុន្មាន ដើម្បីបំពេញកិច្ចការជាប្រយោជន៍ប្រជារាស្ត្រ និងប្រជាជាតិ» ។

មាត្រា ៥៤. សមាជិកសហសភាណាក៏ដោយ មិនអាចត្រូវគេចោទប្រកាន់តាមរកខ្លួន ចាប់ចង ឃុំឃាំង ឬ កាត់ទោសដោយហេតុថា បានសំដែងយោបល់ ឬបញ្ចេញមតិក្នុងការបំពេញមុខងាររបស់ខ្លួន ។

សមាជិកសភាណាក៏ដោយ នឹងអាចត្រូវគេចោទប្រកាន់ ឬ ចាប់ចងអំពីបទឧក្រិដ្ឋ ឬ បទមជ្ឈិមបាន លុះណាតែមានអនុញ្ញាតពីសភាដែលខ្លួនជាសមាជិក វៀរលែងតែក្នុងករណីបានប្រព្រឹត្តបទល្មើសជាក់ស្ដែងចេញ ។

ក្នុងករណីទាំងអស់ ការឃុំឃាំង ឬ ការចោទប្រកាន់សមាជិកសហសភាណាមួយត្រូវផ្អាក ប្រសិនបើជាមានសមាជិកបីភាគបួន «៣/៤» នៃសភាដែលខ្លួនជាសមាជិកបានបញ្ចេញមតិសុំឱ្យផ្អាក ។

មាត្រា ៥៥. អាណត្តិដាច់ខាតយ៉ាងណាក៏ដោយត្រូវទុកជាមោឃៈ ។ សិទ្ធិបោះឆ្នោតបញ្ចេញមតិ ជាសិទ្ធិរបស់សមាជិកសហសភាផ្ទាល់ សំរាប់តែខ្លួនឯងម្នាក់ ។

មាត្រា ៥៦. ក្នុងចិរវេលានៃអាណត្តិរបស់ខ្លួន សមាជិកសហសភា ដែលត្រូវទទួលទណ្ឌកម្ម ជាហេតុបណ្ដាលឱ្យឈរឈ្មោះជាបេក្ខជនពុំបាន ត្រូវបាត់បង់ឋានៈជាសមាជិក។

ការបាត់បង់ឋានៈជាសមាជិក ត្រូវប្រកាសសម្រេចដោយសភា ដែលសាមីខ្លួននោះជាសមាជិក។

មាត្រា ៥៧. សហសភាប្រជុំដោយពេញច្បាប់ ជាសម័យប្រជុំសាមញ្ញពីរដងក្នុងមួយឆ្នាំ។ សម័យប្រជុំនិមួយ ៗ មានចិរវេលាយ៉ាងតិចបីខែ។

ប្រធានាធិបតីសាធារណរដ្ឋ កោះសហសភាប្រជុំជាវិសាមញ្ញ តាមសេចក្ដីសុំពីរដ្ឋមន្ត្រីទីមួយ ឬ ពីភាគច្រើននៃសមាជិកទាំងអស់របស់សភាជាតិ ឬ របស់ព្រឹទ្ធសភា។

របៀបវារៈត្រូវកំណត់ជាក់លាក់ព្រមទាំងថ្ងៃប្រជុំ ហើយត្រូវផ្សាយជាមួយគ្នាក្នុងសេចក្ដីអញ្ជើញប្រជុំ។

សម័យប្រជុំសហសភាត្រូវធ្វើនៅរដ្ឋធានីសាធារណរដ្ឋខ្មែរ ហើយសម័យប្រជុំសភានិមួយៗ នោះ ត្រូវធ្វើក្នុងសាលមួយរៀបចំជាពិសេសសំរាប់កិច្ចនេះ ល្គឹកណាតែមានការសំរេចផ្សេងចុះក្នុងលិខិតកោះប្រជុំ ព្រោះកាលៈទេសៈតម្រូវ។

ក្រៅពីករណីដូចដែលចែងនៅវាក្យខ័ណ្ឌទាំងពួងខាងលើ និង ក្រៅពីកន្លែង និងពីកាលបរិច្ឆេទដែលកំណត់ក្នុងសេចក្ដីអញ្ជើញ ការប្រជុំណាក៏ដោយ នៃសភានិមួយៗរបស់សហសភា ត្រូវទុកជាខុសច្បាប់ ហើយជាអសារសូន្យពេញលក្ខណៈ។

មាត្រា ៥៨. ប្រធានសភាជាតិ ត្រូវជ្រើសតាំងសម្រាប់ពីរឆ្នាំ។ ប្រធានព្រឹទ្ធសភាត្រូវជ្រើសតាំងក្រោយពេលបោះឆ្នោតប្តូរចំនួនពាក់កណ្ដាលនៃសមាជិកព្រឹទ្ធសភា។ សមាជិក

ក្រុមអភិបាលនៃសភានិមួយ ៗ ត្រូវជ្រើសតាំងនៅពេលជាមួយគ្នានឹងប្រធាន ។

មាត្រា ៥៩. ក្នុងករណីដែលត្រូវកោះសភាទាំងពីរប្រជុំរួមជាសមាជសភា កិច្ចប្រជុំត្រូវស្ថិតនៅក្រោមអធិបតីភាពនៃប្រធានសភាជាតិ ។

ក្នុងករណីដែលប្រធានសភាជាតិមានធុរៈ ប្រធានព្រឹទ្ធសភាជាអ្នកដឹកនាំការពិភាក្សា ។

មាត្រា ៦០. ការពិភាក្សារបស់សភានិមួយ ៗ នឹងទុកជាបានការ ទាល់តែមានសមាជិកនៃសភានេះចំនួនពីរភាគបី «២/៣» មករួមប្រជុំ ។

ការពិភាក្សានៃសមាជសភា នឹងទុកជាបានការ ទាល់តែតំណាងរាស្ត្រចំនួនពីរភាគបី «២/៣» និងសមាជិកព្រឹទ្ធសភាចំនួនពីរភាគបី «២/៣» មករួមប្រជុំ ។

ក្នុងករណីដែលមិនគ្រប់អង្គប្រជុំ នៅឱកាសកោះប្រជុំជាលើកទីមួយ សភា ឬ សមាជត្រូវកោះប្រជុំជាលើកទីពីរ ហើយអាចពិភាក្សាបានការ ទោះបីមានសមាជិកប៉ុន្មាននាក់មករួមប្រជុំក៏ដោយ ។ ការប្រជុំដែលជាកម្មវត្ថុនៃការកោះប្រជុំជាលើកទីពីរនឹងអាចធ្វើទៅបានតែក្នុងរយៈវេលាម្ភៃបួនម៉ោងយ៉ាងតិច បន្ទាប់ពីការប្រជុំលើកទីមួយ ។

មាត្រា ៦១. សហសភាតាំងបទបញ្ជាផ្ទៃក្នុងមួយ ។

មាត្រា ៦២. ពេលប្រជុំសភាទាំងពីរ ត្រូវធ្វើជាសាធារណៈ ។

សភានីមួយៗ អាចប្រជុំសម្ងាត់បាន តាមការសុំពីប្រធានសភានោះក្តី ពីសមាជិកចំនួនមួយភាគដប់ «១/១០» យ៉ាងតិចនៃសភានោះក្តី ពីរដ្ឋមន្ត្រីទីមួយក្តី ។

សេចក្តីរាយហេតុទាំងស្រុងនៃការពិភាក្សាក្នុងពេលប្រជុំសាធារណៈ ត្រូវចុះផ្សាយ

ក្នុងរដ្ឋកិច្ច ។

មាត្រា ៦៣៑ តាមការសុំពីសមាជិកចំនួនមួយភាគដប់ «១/១០» យ៉ាងតិច សភាជាតិ ឬព្រឹទ្ធសភាអាចអញ្ជើញឥស្សរជនដ៏ឧត្តមណាម្នាក់មកបំភ្លឺសភាអំពីបញ្ហាដែលមានសារៈសំខាន់ពិសេស ។

មាត្រា ៦៤៑ សហសភា អនុមតិ ច្បាប់ ។

សហសភា អនុមតិថវិការដ្ឋ ការឱ្យរដ្ឋខ្ចីប្រាក់ ការខ្ចីប្រាក់របស់រដ្ឋ។ សហសភាឱ្យសេចក្ដីយល់ព្រមចំពោះគណនីរដ្ឋបាល បន្ទាប់ពីបានយោបល់ពីក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋ។

សហសភា អនុមតិច្បាប់លើកលែងទោស ។

សហសភា អនុមតិច្បាប់ដែលប្រកាសថា ប្រជាជាតិឋិតនៅក្នុងភយន្តរាយ ឬ ក្នុងភាពសង្គ្រាម ។

ជំពូក ៦- ការទាក់ទងរវាងសហសភា និងរដ្ឋាភិបាល

មាត្រា ៦៥៑ ច្បាប់គឺជាការសំដែងនៃឆន្ទៈជាតិ ។

វិស័យរបស់ច្បាប់ត្រូវកំណត់ក្នុងច្បាប់រៀបចំអង្គការមួយ

មាត្រា ៦៦៑ អ្នកផ្ដើមគំនិតបង្កើតច្បាប់គឺរដ្ឋាភិបាលក៏បាន សមាជិកសហសភាក៏បាន ។ ក៏ប៉ុន្ដែការផ្ដើមគំនិតខាងចំណាយសំរាប់បុគ្គលិក ជាភារៈឯកឯងនៃរដ្ឋាភិបាល ។

មាត្រា ៦៧៑ សេចក្ដីព្រាងច្បាប់ត្រូវពិភាក្សាក្នុងគណៈរដ្ឋមន្ត្រី ក្រោយពីបានទទួលយោបល់ពីក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋ ។

សេចក្តីព្រាងច្បាប់អាចដាក់ជូនទៅក្រុមអភិបាលសភាណាក៏បាន លើកលែងតែសេចក្តីព្រាងច្បាប់ហិរញ្ញវត្ថុ ដែលត្រូវដាក់ជូនសភាជាតិជាមុនគេ។

មាត្រា ៦៨. សមាជិកសហសភាមិនអាចធ្វើសេចក្តីស្នើច្បាប់ ឬ ធ្វើវិសោធនកម្មណាមួយ ដែលការអនុមតិនាំឱ្យមានការបន្ថយធនធានសាធារណៈក្តី នាំឱ្យបង្កើត ឬ បន្ថែមបន្ទុកសាធារណៈក្តី។

មាត្រា ៦៩. សេចក្តីព្រាងច្បាប់ ឬ សេចក្តីស្នើច្បាប់ណាក៏ដោយ ត្រូវពិនិត្យជាបន្តបន្ទាប់គ្នាពីសភាមួយទៅសភាមួយ។

ក្នុងករណីមានទំនាស់រវាងសភាទាំងពីរ សេចក្តីព្រាងច្បាប់ ឬ សេចក្តីស្នើច្បាប់ត្រូវដាក់ជូន ដប់ថ្ងៃក្រោយមកទៅសមាជសភា ដើម្បីបញ្ចេញមតិជាស្ថាពរ លើចំណុចមិនយល់ស្របគ្នា ដោយយកតាមសម្លេងភាគច្រើន។ ក្នុងករណីប្រញាប់រយៈវេលាដាក់ជូនសមាជសភាត្រូវបន្ថយមកត្រឹមប្រាំថ្ងៃ។

មាត្រា ៧០. សេចក្តីព្រាងហិរញ្ញប្បញ្ញត្តិ ត្រូវដាក់ជូនក្រុមអភិបាលសភាជាតិមួយរយ «១០០» ថ្ងៃយ៉ាងតិច មុនដំណាច់ឆ្នាំសារពើពន្ធ ដែលកំពុងប្រព្រឹត្ត។

ក្នុងករណីដែលសហសភាមិនបានអនុមតិជាស្ថាពរមុនដើមឆ្នាំសារពើពន្ធនូវសេចក្តីព្រាងច្បាប់សំរាប់ឆ្នាំនោះ រដ្ឋាភិបាលត្រូវសុំដោយរួសរាន់ ឱ្យសហសភាអនុញ្ញាតការទារពន្ធតាមច្បាប់ជាធរមាន។ នៅពេលជាមួយគ្នា ប្រធានាធិបតីនៃសាធារណរដ្ឋចេញក្រិត្យបើកឱ្យប្រើឥណទានម្តងមួយខែស្មើនឹងមួយភាគដប់ពីរ «១/១២» នៃថវិកាការិយបរិច្ឆេទឆ្នាំមុនរហូតដល់សហសភាអនុមតិហិរញ្ញប្បញ្ញត្តិជាស្ថាពរ។

មាត្រា ៧១. អត្ថបទទាំងច្បាប់ដែលសភាមួយបានកែប្រែរួចហើយ ឬ បានអនុមតិហើយ ត្រូវបញ្ជូនទៅសភាមួយទៀតក្នុងរយៈវេលាដប់ថ្ងៃគត់ ។

អត្ថបទច្បាប់ ដែលសហសភាបានអនុមតិជាស្ថាពរ ត្រូវបញ្ជូនទៅប្រធានាធិបតីនៃសាធារណរដ្ឋ ក្នុងរយៈវេលាដប់ថ្ងៃគត់ ។

ក្នុងករណីការប្រញាប់ រយៈវេលាដែលចែងនៅវាក្យខ័ណ្ឌខាងលើ ត្រូវបន្ថយមកប្រាំថ្ងៃគត់ ។

មាត្រា ៧២. ច្បាប់មិនអាចមានផលប្រតិសកម្មភាពទេ វៀរលែងតែមានបទបញ្ញត្តិពិសេស ដែលមានចែងជាក់លាក់ក្នុងច្បាប់នោះ ។

មាត្រា ៧៣. ច្បាប់ត្រូវអនុវត្តបាននៅភ្នំពេញកំណត់មួយថ្ងៃគត់ ក្រោយដែលច្បាប់នោះបានចុះក្នុងរដ្ឋកិច្ច ហើយនិងនៅទីកន្លែងណាឯទៀតក៏ដោយ កំណត់ប្រាំថ្ងៃគត់បន្ទាប់ពីពេលដែលរដ្ឋកិច្ចមានចុះច្បាប់នោះ បានទៅដល់សាលាស្រុក ។

ក៏ប៉ុន្តែច្បាប់ដែលបានប្រកាសថា ជាការប្រញាប់ ត្រូវអនុវត្តបាននៅភ្នំពេញកាលណាច្បាប់នោះមានបិទនៅសាលាក្រុង ហើយនៅស្រុកនីមួយ ៗ កាលណាមានបិទនៅសាលាស្រុក ។

ច្បាប់នីមួយ ៗ ត្រូវមានការផ្សាយឱ្យបានជ្រួតជ្រាបយ៉ាងទូលំទូលាយជាទីបំផុត ។ រដ្ឋាភិបាលមានភារៈត្រូវចុះផ្សាយភ្លាមនូវច្បាប់ទាំងអស់ ដែលប្រកាសឱ្យប្រើ ។

ច្បាប់មួយត្រូវកំណត់បែបបទនៃការផ្សាយច្បាប់និងបទបញ្ជានានា ហើយនិងការផ្សាយកិច្ចព្រមព្រៀងអន្តរជាតិ ។

មាត្រា ៧៤. ក្រោយពីបានរៀបចំសមាសភាពរដ្ឋាភិបាលរួចហើយ រដ្ឋមន្ត្រីទីមួយ ព្រមជាមួយនឹងសមាជិកទាំងអស់នៃគណៈរដ្ឋមន្ត្រី ត្រូវទៅកាន់សមាជសភា ដើម្បីថ្លែងការណ៍ ជំរាបនូវកម្មវិធីដែលរដ្ឋាភិបាលប្រុងប្រៀបអនុវត្ត ។

ការជំរាបពីកម្មវិធីនេះ មិនត្រូវយកទៅពិភាក្សាឡើយ ។

មាត្រា ៧៥. តាមការសុំពីសមាជិកសភាជាតិចំនួនយ៉ាងតិចមួយភាគប្រាំ «១/៥» សមាជិករដ្ឋាភិបាលត្រូវទៅរ៉ាយរ៉ាប់ជំរាបសភាអំពីការគ្រប់គ្រងក្រសួងរបស់ខ្លួន ។

ការពិភាក្សាតទល់នៅសភាជាតិ ក្រោយពីសមាជិករដ្ឋាភិបាលបានរ៉ាយរ៉ាប់មកអាច នាំឱ្យមានការបោះឆ្នោតអនុមតិនូវអនុសាសន៍ ១ តាមទម្រង់ដែលមានចែងនៅមាត្រា ៧៦, ៧៧ និង ៧៨ ។

មាត្រា ៧៦. សភាជាតិសំដែងការមិនទុកចិត្តចំពោះសមាជិករដ្ឋាភិបាលម្នាក់ឬ ច្រើននាក់ ឬ ចំពោះរដ្ឋាភិបាលទាំងមូល ដោយការបោះឆ្នោតអនុមតិនូវអនុសាសន៍មួយមាន ចែងហេតុផល ។

សេចក្តីស្នើអនុសាសន៍ណាក៏ដោយ នឹងអាចទទួលបាន លុះណាតែមានសមាជិកសភា ជាតិចំនួនមួយភាគប្រាំ «១/៥» យ៉ាងតិចបានធ្វើ ។

ការបោះឆ្នោតអនុមតិអនុសាសន៍ នឹងធ្វើឡើងបានតែក្រោយពេលសែសិបប្រាំបី ម៉ោងរាប់ពីពេលដាក់អនុសាសន៍នោះ ។ ការអនុមតិនេះ ត្រូវធ្វើដោយវិធីបោះឆ្នោតចំហរ ។

អនុសាសន៍នឹងទុកជាបានការលុះណាតែភាគច្រើនដាច់ខាតនៃចំនួនសមាជិកសភា ជាតិអនុមតិយល់ព្រម ។

មាត្រា ៧៧. អនុសាសន៍របស់សភាជាតិ ត្រូវបញ្ជូនក្នុងរយៈពេលបីថ្ងៃគត់ទៅប្រធានាធិបតីនៃសាធារណរដ្ឋដើម្បីសំរេច បើពុំដូច្នោះទេអនុសាសន៍នោះត្រូវទុកជាមោឃៈ ។

ប្រធានាធិបតីនៃសាធារណរដ្ឋ ត្រូវឱ្យដំណឹងអំពីសេចក្ដីសំរេចរបស់លោក ដោយបញ្ជាក់ហេតុផលទៅ សភាជាតិក្នុងរយៈវេលាប្រាំថ្ងៃគត់ រាប់ពីថ្ងៃទទួលអនុសាសន៍ ។ បើគ្មានដំណឹងទេ នោះបានន័យថា យល់ព្រមតាមអនុសាសន៍ ។ ក្នុងករណីនេះ សមាជិកម្នាក់ ឬ ច្រើននាក់នៃរដ្ឋាភិបាល ដែលទាក់ទិននឹងរឿងនេះ ឬ រដ្ឋាភិបាលទាំងមូលត្រូវលាលែងដោយបញ្ញត្តិ ។

មាត្រា ៧៨. ក្នុងករណីដែលប្រធានាធិបតីនៃសាធារណរដ្ឋ រក្សាទុកសមាជិកម្នាក់ ឬ ច្រើននាក់នៃរដ្ឋាភិបាល ដែលជាប់ប្រកាន់ឱ្យនៅក្នុងតំណែងតទៅទៀត ឬ រដ្ឋាភិបាលទាំងមូលឱ្យនៅដដែលតទៅទៀត សភាជាតិអាចយកអនុសាសន៍មកពិនិត្យជាលើកទីពីរ ក្នុងរយៈវេលាប្រាំថ្ងៃគត់ ដោយមានពាក្យសុំរបស់សមាជិកសភាជាតិចំនួនមួយភាគប្រាំ «១/៥» យ៉ាងតិច ។

អនុសាសន៍នឹងទុកជាបានការ លុះណាតែពីរភាគបី «២/៣» នៃសមាជិកសភាជាតិអនុមតិយល់ព្រម ។

ក្នុងករណីនេះ អនុសាសន៍ត្រូវបណ្ដាលឱ្យសមាជិកម្នាក់ ឬ ច្រើននាក់ដែលជាប់ប្រកាន់នេះ ឬ រដ្ឋាភិបាលទាំងមូលលាលែងដោយបញ្ញត្តិ ។

មាត្រា ៧៩. បើនៅក្នុងមួយអម្លុងពេលដប់ប្រាំបីខែ មានវិបត្តិគណៈរដ្ឋមន្ត្រីពីរដង ប្រធានាធិបតីនៃសាធារណរដ្ឋអាចរំលាយសភាជាតិបាន បន្ទាប់ពីបានពិគ្រោះជាមួយ

ប្រធានព្រឹទ្ធសភា ។

ដែលហៅថា វិបត្តិគណៈរដ្ឋមន្ត្រីដូចមានចែងនៅវាក្យខ័ណ្ឌទីមួយ គឺការលាលែងរបស់រដ្ឋាភិបាល បន្ទាប់តពីមានអនុសាសន៍របស់សភាជាតិជំទាស់នឹងរដ្ឋាភិបាលទាំងមូល ។

ក្នុងករណីមានការរំលាយសភាជាតិ ការបោះឆ្នោតជាថ្មី ត្រូវឱ្យមានឡើងក្នុងរយៈវេលាពីរខែយ៉ាងយូរ ។

ជំពូក ៧- អំណាចតុលាការ

មាត្រា ៨០. ការកាត់ក្តីផ្តល់យុត្តិធម៌ ត្រូវធ្វើក្នុងនាមប្រជារាស្ត្រតាមនីតិក្រមដែលមានចែងក្នុងច្បាប់ ។

មាត្រា ៨១. អំណាចតុលាការ ជាអំណាចប្រកបដោយឯករាជ្យភាព អំណាចតុលាការរក្សាការពារអនាគតិ ។ អំណាចតុលាការការពារសិទ្ធិ និង សេរីភាព ពលរដ្ឋ។ អំណាចនេះត្រូវប្រគល់ទៅតុលាការកំពូលនិងទៅសាលាជំរះក្តីគ្រប់ជាន់ថ្នាក់ ។

មាត្រា ៨២. ច្បាប់រៀបចំអង្គការមួយ កំណត់ ការរៀបចំនិង ការប្រព្រឹត្តទៅនៃអំណាចតុលាការ ។

១. ក្រុមចៅក្រម

មាត្រា ៨៣. ចៅក្រមជំរះក្តី និងចៅក្រមអយ្យការ មានលក្ខន្តិកៈដោយឡែកពីគ្នា ។

មាត្រា ៨៤. ចៅក្រមជំរះក្តីបំពេញមុខងារខាងយុត្តាធិការក្រោមការត្រួតត្រានៃតុលាការកំពូល ។

ចៅក្រមជំរះក្តីនឹងអាចត្រូវរំហូតងារបានតែក្នុងករណីទទួលទោសអាជ្ញាប៉ុណ្ណោះ ។

មាត្រា ៨៥. ចៅក្រមអយ្យការទទួលរ៉ាប់រងអនុវត្តច្បាប់ក្រោមការត្រួតត្រានៃរដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងយុត្តិធម៌ ។

វិធានការវិន័យដែលរដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងយុត្តិធម៌បានសំរេចដាក់ទៅលើចៅក្រមអយ្យការ អាចឧទ្ធរណ៍ទៅគណៈរដ្ឋមន្ត្រីបាន

២. តុលាការកំពូល

មាត្រា ៨៦. តុលាការកំពូលមានចៅក្រមប្រាំបួននាក់ ជាសមាជិកគឺ ចាងហ្វាង និងចៅក្រមប្រឹក្សាប្រាំបីនាក់ ។ ចាងហ្វាងនិងចៅក្រមប្រឹក្សានៃតុលាការកំពូល ត្រូវសភាទាំងពីររួមប្រជុំជាសមាជសភាបោះឆ្នោតជ្រើសរើសសំរាប់បួនឆ្នាំក្នុងបណ្តាចៅក្រមជំរះក្តីម្ភៃនាក់ ដែលសហសេវិកខ្លួនបោះឆ្នោតជ្រើសរើសចុះក្នុងបញ្ជីមួយ ។ ចៅក្រមប្រឹក្សាជំនួយបួននាក់ជ្រើសតាំងក្នុងលក្ខខ័ណ្ឌដូចគ្នា ត្រូវជំនួសសមាជិកនៃតុលាការកំពូលនៅពេលសមាជិកនេះមិននៅ ឬ មានធុរៈ ។

មាត្រា ៨៧. ចៅក្រមតុលាការកំពូល ត្រូវមានអតីតភាពយ៉ាងតិច ១២ ឆ្នាំក្នុងមុខងារចៅក្រម ។

មាត្រា ៨៨. ដទៃពីមុខងារខាងយុត្តាធិការកំពូលផ្នែកតុលាការ តុលាការកំពូលអាចផ្តើមគំនិតបង្កើតច្បាប់អំពីបញ្ហាទាក់ទងនឹងការរៀបចំហើយនិងការប្រព្រឹត្តិទៅនៃអំណាចតុលាការ ។ តុលាការកំពូលវិនិច្ឆ័យ ប្រកាសរំលាយគណៈបក្សនយោបាយ យកតាមមតិពីរភាគបី ចំពោះគណៈបក្សនយោបាយណាដែលធ្វើសកម្មភាព បំផ្លេចបំផ្លាញរបបសាធារណរដ្ឋ ។

៣_ ឧត្តមក្រុមប្រឹក្សាតុលាការ

មាត្រា ៨៩_ ឧត្តមក្រុមប្រឹក្សាមានចៅក្រមជំរះក្តី ប្រាំនាក់ជាសមាជិកនិងចៅក្រមជំរះក្តីពីរនាក់ជាសមាជិកជំនួយ ដែលត្រូវបោះឆ្នោតជ្រើសរើសក្នុងបណ្តាចៅក្រមជំរះក្តីតាមលក្ខខ័ណ្ឌដូចគ្នានឹងការបោះឆ្នោតជ្រើសរើសសមាជិកនៃតុលាការកំពូល ។

មាត្រា ៩០_ ឧត្តមក្រុមប្រឹក្សាតុលាការត្រូវឋិតនៅក្រោមអធិបតីភាពរបស់ប្រធានាធិបតីនៃសាធារណរដ្ឋ ហើយក្នុងករណីប្រធានាធិបតីមានធុរៈនោះត្រូវស្ថិតនៅក្រោមអធិបតីភាពរបស់អនុប្រធានាធិបតីនៃសាធារណរដ្ឋ ។

ក្នុងករណីដែលឧត្តមក្រុមប្រឹក្សាតុលាការពិភាក្សាអំពីការដាក់វិធានការវិន័យទៅលើចៅក្រមជំរះក្តី ត្រូវចាងហ្វាងតុលាការកំពូលដឹកនាំការជំនុំ ។

មាត្រា ៩១_ ឧត្តមក្រុមប្រឹក្សាតុលាការរ៉ាប់រងនូវឥស្សរភាពនិងវិន័យរបស់ចៅក្រមជំរះក្តី ។ ឧត្តមក្រុមប្រឹក្សាតុលាការមានមុខងារដូចតទៅ :

- ស្នើការតែងតាំង ការឡើងឋានន្តរសក្តិ ការផ្លាស់តំណែងចៅក្រមជំរះក្តី
- អនុញ្ញាតការចោទប្រកាន់ចៅក្រមទាំងនេះខាងផ្លូវតុលាការ វៀរលែងតែក្នុងករណីប្រព្រឹត្តបទឧក្រិដ្ឋ ឬ បទមជ្ឈិមជាក់ស្តែងចេញ ។
- ដាក់វិធានការវិន័យទៅលើចៅក្រមទាំងនេះ
- ផ្តល់យោបល់ចំពោះសេចក្តីព្រាង ឬ សេចក្តីស្នើច្បាប់ណា ដែលទាក់ទងនឹងការរៀបចំហើយនិងការប្រព្រឹត្តិទៅនៃអំណាចតុលាការ ។

មាត្រា ៩២. មុខងារសមាជិកនៃឧត្តមក្រុមប្រឹក្សាតុលាការមានវិសមិតភាពនិង មុខងារដទៃទៀតក្នុងតុលាការ ។

ជំពូក ៨- ស្ថាប័នដទៃទៀតរបស់សាធារណរដ្ឋ

១. តុលាការធម្មនុញ្ញ

មាត្រា ៩៣. តុលាការធម្មនុញ្ញមានសមាជិកប្រាំមួយនាក់ មានអាណត្តិប្រាំមួយឆ្នាំ។ សមាជិកតុលាការធម្មនុញ្ញចំនួនពាក់កណ្ដាលត្រូវផ្លាស់ថ្មីក្នុងរយៈពេល បីឆ្នាំម្ដង បីឆ្នាំម្ដង។ មុនផុតឆ្នាំទីបី នៃអាណត្តិទីមួយ ត្រូវមានចាត់ការបោះឆ្នោត ដើម្បីសមាជិកតុលាការធម្មនុញ្ញ ដែលត្រូវផុតអាណត្តិមុនគេ។

សមាជិកតុលាការធម្មនុញ្ញត្រូវជ្រើសក្នុងបណ្ដាឥស្សរជនខ្មែរដ៏ឧត្ដម ដែលគេទទួលដឹងឮថាមានការចេះដឹងជ្រៅជ្រះខាងច្បាប់ ខាងសេដ្ឋកិច្ច ឬ ខាងរដ្ឋបាល ឬថាមានការពិសោធន៍ច្រើនខាងកិច្ចការរដ្ឋ។ ត្រូវឱ្យអាទិភាពទៅបេក្ខជន ដែលមិនមានចូលគណៈបក្សនយោបាយណាមួយ ។

សមាជិកតុលាការធម្មនុញ្ញត្រូវចាត់តាំងតាមរបៀបដូចតទៅ : ពីរនាក់ដោយប្រធានាធិបតីនៃសាធារណរដ្ឋសំរេចក្នុងគណៈរដ្ឋមន្ត្រី ពីរនាក់ដោយសភាជាតិ និង ពីរនាក់ដោយព្រឹទ្ធសភា ក្រៅពីសមាជិករបស់ខ្លួន។

ប្រធានតុលាការធម្មនុញ្ញត្រូវជ្រើសតាំងក្នុងចំណោមសមាជិករបស់ខ្លួន។ ការបោះឆ្នោតនេះត្រូវធ្វើនៅពេលផ្លាស់សមាជិកពាក់កណ្ដាលចំនួន។ ប្រធានមានសម្លេងឧត្ដមា-នុភាពក្នុងករណីចែកសម្លេងស្មើគ្នា។

មាត្រា ៩៤. មុខងារសមាជិកតុលាការធម្មនុញ្ញ មានវិសមិតភាពនិងមុខងារប្រធានាធិបតី ហើយនិងអនុប្រធានាធិបតីនៃសាធារណរដ្ឋ និង សមាជិករដ្ឋាភិបាល សមាជិកសហសភា សមាជិកតុលាការជាន់ខ្ពស់ ហើយនិងសមាជិកតុលាការកំពូល។

មាត្រា ៩៥. តុលាការធម្មនុញ្ញអាចវះកាត់អំពីនីយតភាពនៃការបោះឆ្នោតជ្រើសរើសប្រធានាធិបតី និង អនុប្រធានាធិបតីនៃសាធារណរដ្ឋ ហើយប្រកាសលទ្ធផលអំពីការបោះឆ្នោតនេះ។

តុលាការធម្មនុញ្ញអារកាត់អំពីករណីវិវាទកម្មទាក់ទង នឹងការបោះឆ្នោតជ្រើសរើសសមាជិកសហសភា។

តុលាការធម្មនុញ្ញបកស្រាយជាចុងក្រោយនូវបទបញ្ញត្តិធម្មនុញ្ញ។

ច្បាប់ដែលសហសភាបានអនុមតិហើយ ប្រធានាធិបតីត្រូវបញ្ជូនទៅតុលាការធម្មនុញ្ញមុនប្រកាសឱ្យប្រើ តុលាការធម្មនុញ្ញអារកាត់អំពីភាពត្រឹមត្រូវតាមរដ្ឋធម្មនុញ្ញរបស់ច្បាប់នោះក្នុងរយៈដប់ថ្ងៃ។

គាហបញ្ជារបស់តុលាការធម្មនុញ្ញ ផ្អាករយៈពេលប្រកាសឱ្យប្រើ។

ច្បាប់ណាដែលត្រូវប្រកាសថាមិនត្រឹមត្រូវតាមរដ្ឋធម្មនុញ្ញ មិនអាចត្រូវប្រកាសឱ្យប្រើហើយក៏មិនអាចត្រូវដាក់ឱ្យអនុវត្តដែរ។

មាត្រា ៩៦. ច្បាប់រៀបចំអង្គការមួយ កំណត់វិធានការរៀបចំ និង ការប្រព្រឹត្តិទៅនៃតុលាការធម្មនុញ្ញ។

២. តុលាការជាន់ខ្ពស់

មាត្រា ៩៧. តុលាការជាន់ខ្ពស់មានអំណាចជំនុំជំរះ ប្រធានាធិបតីនៃសាធារណរដ្ឋ អនុប្រធានាធិបតីនៃសាធារណរដ្ឋ សមាជិករដ្ឋាភិបាល សមាជិកសហសភា សមាជិកតុលាការធម្មនុញ្ញ និង សមាជិកតុលាការកំពូល ពីបទឧក្រិដ្ឋនិងមជ្ឈិមដែលបានប្រព្រឹត្តក្នុងពេលបំពេញមុខងាររៀងខ្លួន។

មាត្រា ៩៨. តុលាការជាន់ខ្ពស់មានសមាសភាពដូចតទៅ :

- សមាជិកបួននាក់ចាត់តាំងដោយប្រធានាធិបតី នៃសាធារណរដ្ឋក្នុងបណ្ដាយុត្តិបណ្ឌិត ហើយនិងទីប្រឹក្សារដ្ឋ
- សមាជិកបួននាក់ជ្រើសតាំងដោយសភាជាតិក្នុងបណ្ដាសមាជិករបស់ខ្លួន
- សមាជិកពីរនាក់ជ្រើសតាំងដោយព្រឹទ្ធសភាក្នុងបណ្ដាសមាជិករបស់ខ្លួន
- សមាជិកពីរនាក់ជ្រើសតាំងដោយតុលាការកំពូលក្នុងបណ្ដាសមាជិករបស់ខ្លួន។

មាត្រា ៩៩. តុលាការជាន់ខ្ពស់បោះឆ្នោតជ្រើសរើសចាងហ្វាងម្នាក់ក្នុងបណ្ដាសមាជិករបស់ខ្លួន ដើម្បីជំរះរឿងនីមួយៗ។

មាត្រា ១០០. អង្គការដែលអាចចោទប្រកាន់ ដើម្បីដាក់ទៅឱ្យតុលាការជាន់ខ្ពស់ជំនុំជំរះបាន គឺសភាជាតិនិងព្រឹទ្ធសភារួមប្រជុំជាសមាជសភា។

គាហបញ្ហាតុលាការជាន់ខ្ពស់ ត្រូវមានសមាជិកយ៉ាងតិចពាក់កណ្ដាលចំនួនសមាជិកសភានីមួយៗ ស្នើសុំ។ បើជាការចោទប្រកាន់ចំពោះប្រធានាធិបតីឬអនុប្រធានាធិបតីនៃសាធារណរដ្ឋ គាហបញ្ហាត្រូវមានសមាជិកសមាជសភាចំនួន បីភាគបួនយ៉ាងតិចអនុមតិ

យល់ព្រម ។ ចំពោះករណីដទៃទៀតភាគច្រើននេះ ត្រូវកំរិតយកពីរភាគបីនៃសមាជិកសមាជសភា ។

មាត្រា ១០១. កាលបើសមាជសភាអនុមតិយល់ព្រមនូវគាហបញ្ហា អ្នកជាប់ពិរុទ្ធត្រូវបញ្ឈប់ពីមុខងារខ្លួនរហូតដល់តុលាការចេញសាលក្រម ។

មាត្រា ១០២. ការវិនិច្ឆ័យរបស់តុលាការជាន់ខ្ពស់ ត្រូវយកតាមមតិពីរភាគបីនៃសមាជិករបស់ខ្លួន ។

មាត្រា ១០៣. ច្បាប់រៀបចំអង្គការមួយ កំណត់ការប្រព្រឹត្តិទៅនៃតុលាការជាន់ខ្ពស់និងនីតិក្រមដែលត្រូវអនុវត្តសំរាប់តុលាការនេះ ។

៣. ក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋ

មាត្រា ១០៤. ក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋរួបរួមក្នុងកិច្ចតាក់តែងច្បាប់ ។

ក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋជាតុលាការកាត់ក្តីជាដាច់ខាតខាងវិស័យរដ្ឋបាល ។

ក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋអារកាត់អំពីនីយតភាពនៃគណនីចំណូលនិងគណនីចំណាយកាន់ដោយគណនេយ្យករសាធារណៈ ។

មាត្រា ១០៥. ច្បាប់រៀបចំអង្គការមួយ កំណត់នូវវិធានស្តីពីសមាសភាព ការរៀបចំនិងការប្រព្រឹត្តិទៅរបស់ក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋ ។

៤. ក្រុមប្រឹក្សាជាតិខាងការអប់រំ និងខាងវប្បធម៌

មាត្រា ១០៦. ក្រុមប្រឹក្សាជាតិខាងការអប់រំ និងខាងវប្បធម៌មានសមាជិកចំនួនមួយភាគបី ចាត់តាំងដោយប្រធានាធិបតីនៃសាធារណរដ្ឋ ដោយមានការយល់ព្រមពីគណៈ

រដ្ឋមន្ត្រី ហើយក្នុងចំនួនពីរភាគបីចាត់តាំងដោយអង្គការវប្បធម៌និងការអប់រំនានា។

អាណត្តិសមាជិកក្រុមប្រឹក្សាជាតិខាងការអប់រំនិងខាងវប្បធម៌មានថិរៈវេលាបួនឆ្នាំ។

ក្រុមប្រឹក្សាជាតិខាងការអប់រំនិងខាងវប្បធម៌ បោះឆ្នោតជ្រើសរើសប្រធានក្នុងបណ្តាសមាជិករបស់ខ្លួន។

មាត្រា ១០៧. បើរដ្ឋាភិបាលសួរ ក្រុមប្រឹក្សាជាតិខាងការអប់រំនិងខាងវប្បធម៌ត្រូវឱ្យយោបល់លើបញ្ហានានាទាក់ទងនឹងអភិវឌ្ឍន៍នៃការអប់រំនិងវប្បធម៌។

មាត្រា ១០៨. ច្បាប់រៀបចំអង្គការមួយ កំណត់វិធានស្តីពីវិធីចាត់តាំងសមាជិក ការរៀបចំ និងការប្រព្រឹត្តិទៅនៃក្រុមប្រឹក្សាជាតិខាងការអប់រំនិងខាងវប្បធម៌។

៥. ក្រុមប្រឹក្សាសេនន្យានុភាព

មាត្រា ១០៩. ក្រុមប្រឹក្សាសេនន្យានុភាពផ្តល់ជូនប្រធានាធិបតីនៃសាធារណរដ្ឋនូវយោបល់របស់ខ្លួនលើបញ្ហាខាងទាហានស្តីពីការឡើងឋានន្តរសក្តិ ការផ្លាស់តំណែង និងទណ្ឌកម្មខាងទាហានជាដើម។

ច្បាប់រៀបចំអង្គការមួយ កំណត់ការរៀបចំនិងការប្រព្រឹត្តិទៅរបស់ក្រុមប្រឹក្សា-សេនន្យានុភាព។

៦. ក្រុមប្រឹក្សាសេដ្ឋកិច្ចនិងសង្គមកិច្ច

មាត្រា ១១០. ក្រុមប្រឹក្សាសេដ្ឋកិច្ចនិងសង្គមកិច្ច ផ្តល់យោបល់របស់ខ្លួនចំពោះបញ្ហាទាំងឡាយស្តីពីអភិវឌ្ឍន៍សេដ្ឋកិច្ចនិងសង្គមកិច្ច។

ច្បាប់រៀបចំអង្គការមួយ កំណត់បែបបទចាត់តាំងសមាជិកក្រុមប្រឹក្សាសេដ្ឋកិច្ច

និងសង្គមកិច្ច ព្រមទាំងការរៀបចំនិងការប្រព្រឹត្តិទៅនៃអង្គការនេះ ។

៧. អភិបាលរដ្ឋ

មាត្រា ១១១. អភិបាលរដ្ឋត្រូវរ៉ាប់រងដោយអគ្គាភិបាលម្នាក់និងអ្នកអភិបាលនានាដែលប្រធានាធិបតីនៃសាធារណរដ្ឋតែងតាំង តាមការស្នើរបស់សភា ។ អភិបាលរដ្ឋមានមុខងារត្រួតពិនិត្យនិងធ្វើអង្កេតលើបុគ្គលិកនៃអង្គការសាធារណៈ និងឯកជនដែលជាប់ទាក់ទិនក្នុងរឿងស៊ីសំណូក រឿងពុករលួយ រឿងប្រើអំណាចដោយរំលោភ រឿងរត់គយ រឿងស្តុកទំនិញខុសច្បាប់ រឿងតម្លើងថ្លៃខុសច្បាប់ រឿងប្រដេញប្រជែងដោយវៀចវេរ និងរឿងចងការប្រាក់យកការលើសកំរិតច្បាប់ ។

មាត្រា ១១២. ការរៀបចំនិងការប្រព្រឹត្តិទៅនៃអភិបាលរដ្ឋត្រូវកំណត់ក្នុងច្បាប់រៀបចំអង្គការមួយ ។

៨. កំណែនទូទៅ

មាត្រា ១១៣. កំណែនទូទៅដែលមានការរៀបចំជាប្រទាក់ក្រឡាគ្នាតាមបាវចនា «រដ្ឋាភិបាលជួយ ប្រជាជនសំរេច អ្នកបច្ចេកទេសឧបត្ថម្ភ» ជាស្ថាប័នជាតិ ។

ការរៀបចំនិងការប្រព្រឹត្តិទៅនៃអង្គការនេះ នឹងត្រូវកំរិតតាមច្បាប់អង្គការមួយ ។

ជំពូក ៩- សមូហភាពដែនដី

មាត្រា ១១៤. សមូហភាពដែនដីនៃសាធារណរដ្ឋគឺ សង្កាត់ ខេត្ត និង ក្រុង ។

សមូហភាពទាំងនេះ នឹងត្រូវគ្រប់គ្រងខ្លួនតាមលក្ខខ័ណ្ឌមានចែងក្នុងច្បាប់រៀបចំអង្គការមួយ ។

ជំពូក ១០- ការពិនិត្យនិងវិសោធនកម្ម

មាត្រា ១១៥- ការផ្តើមគំនិតរើពិនិត្យ ឬវិសោធនកម្មនៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញជាសិទ្ធិរដ្ឋាភិបាល ឬសមាជិកចំនួនពាក់កណ្តាលនៃសភាណាមួយរបស់សបាសភា។ ការរើពិនិត្យ ឬវិសោធនកម្ម ធ្វើឡើងតាមច្បាប់មួយដែលអនុមតិតាមវិធីបោះឆ្នោតចំហរ។ ត្រូវក៏រិតយកភាគច្រើន បីភាគបួននៃសមាជិកសភានីមួយៗ នៃសបាសភា ហើយការប្រញាប់មិនអាចត្រូវប្រកាសបានឡើយ។

មាត្រា ១១៦- ការរើពិនិត្យ ឬ វិសោធនកម្មណាក៏ដោយត្រូវហាមឃាត់ នៅពេលប្រធានាធិបតីនៃសាធារណរដ្ឋមានធុរៈម្តងម្កាល ក្នុងករណីដូចចែងនៅមាត្រា ៣០។

មាត្រា ១១៧- ការរើពិនិត្យណាក៏ដោយ ដែលមានគោលបំណងកែប្រែសណ្ឋានសាធារណរដ្ឋ នៃប្រទេស ត្រូវហាមមិនឱ្យធ្វើឡើយ។

ជំពូក ១១- អន្តរប្បញ្ញត្តិ

មាត្រា ១១៨- ក្នុងអម្លុងពេលបណ្តោះអាសន្ន ហើយរហូតដល់ស្ថាប័នទាំងឡាយដូចមានចែងក្នុងបច្ចុប្បន្នរដ្ឋធម្មនុញ្ញបានរៀបចំតាំងឡើង ស្ថាប័នរដ្ឋដែលមានសព្វថ្ងៃដោយអាស្រ័យអត្ថបទរដ្ឋធម្មនុញ្ញមុននោះ ត្រូវបន្តការប្រព្រឹត្តិទៅជាបណ្តោះអាសន្ន។

មាត្រា ១១៩- ក្រោយពេលដាក់បច្ចុប្បន្នរដ្ឋធម្មនុញ្ញជាធរមាន នឹងមានការបោះឆ្នោត ជ្រើសរើសប្រធានាធិបតីថ្មីនៃសាធារណរដ្ឋខ្មែរនៅថ្ងៃ អាទិត្យ ទី ៤ មិថុនា ១៩៧២ ដោយវិធីបោះឆ្នោតសាកលដោយចំពោះ និងសម្ងាត់តាមលក្ខណៈដែលរៀបចំក្នុងបញ្ញត្តិ

បោះឆ្នោតមួយ។ ក្នុងអាណត្តិរបស់ខ្លួន ប្រធានាធិបតីថ្មីនៃសាធារណរដ្ឋខ្មែរ អាចតែងតាំងអនុប្រធានាធិបតីមួយ បន្ទាប់ពីបានពិគ្រោះជាមួយប្រធាននៃសភាទាំងពីរ។

មាត្រា ១២០. ប្រធានាធិបតីនៃសាធារណរដ្ឋ ប្រកាសឱ្យប្រើភ្លាមនូវបញ្ញត្តិមួយស្តីពីការបោះឆ្នោតដើម្បីកំណត់របៀបជ្រើសរើសសភាជាតិនិងព្រឹទ្ធសភា ។ សភាជាតិទីមួយនិងព្រឹទ្ធសភាទីមួយ នៃសាធារណរដ្ឋ អាចត្រូវជ្រើសតាំងបាន :

- ឬតាមលក្ខខ័ណ្ឌដែលមានចែងក្នុងមាត្រា ៤៩ វាក្យខ័ណ្ឌទីមួយ
- ឬដោយវិធីបោះឆ្នោតសាកលមិនចំពោះ សម្ងាត់និងដោយសន្លឹកឆ្នោតមួយមាននាមតែមួយ
- ការបោះឆ្នោតត្រូវធ្វើក្នុងរយៈពេល ៣ ខែ គិតពីថ្ងៃបោះឆ្នោតជ្រើសរើសប្រធានាធិបតីនៃសាធារណរដ្ឋ។

មាត្រា ១២១. ទំរាំតុលាការធម្មនុញ្ញរៀបចំហើយចូលកាន់តំណែង មុខការដែលប្រគល់ឱ្យតុលាការនេះ ដោយមាត្រា ៩៥ ត្រូវឱ្យតុលាការមួយកាន់កាប់ជាបណ្តោះអាសន្ន។ តុលាការនេះមានសមាជិកប្រាំមួយនាក់ចាត់តាំងដោយប្រធានាធិបតី នៃសាធារណរដ្ឋ។

សមាជិកតុលាការធម្មនុញ្ញបណ្តោះអាសន្នដែលមានចែងនៅវាក្យខ័ណ្ឌទីមួយ មិនអាចឈរឈ្មោះជាបេក្ខជនប្រធានាធិបតីឬអនុប្រធានាធិបតីនៃសាធារណរដ្ឋ ឬ សមាជិកសហសភាបានទេ។

ក្រមលេខ ៤៧២/៧១- បរ

ប្រមុខរដ្ឋ នៃ សាធារណរដ្ឋខ្មែរ

បានឃើញច្បាប់រដ្ឋធម្មនុញ្ញលេខ ៤៤២-៧០-បរ ចុះថ្ងៃទី ៨ តុលា គ.ស ១៩៧០ ដែលប្រកាសសាធារណរដ្ឋខ្មែរ និងតំកល់ទុកនូវការអនុវត្តតទៅទៀតនៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញបច្ចុប្បន្ន លើកលែងតែបទបញ្ញត្តិណា ដែលផ្ទុយនឹងគោលគំនិត និង របបសាធារណរដ្ឋ ។

បានឃើញក្រមលេខ ៤៧៣-នស ចុះថ្ងៃទី ២៩ ខែ តុលា គ.ស ១៩៤៨ ស្ដីពីការបង្កើតទង់ជាតិ ។

បានឃើញក្រមលេខ ១-បរ ចុះថ្ងៃទី ១២ ខែធ្នូ គ.ស ១៩៤១ កែប្រែដោយក្រមលេខ ៨១-នស ចុះថ្ងៃទី ២៨ ខែកក្កដា គ.ស ១៩៤៥ ស្ដីពីការបង្កើតភ្លេងជាតិនគររាជ ។

គណរដ្ឋមន្ត្រីបានយល់ព្រមផង

បានឃើញយោបល់នៃក្រុមប្រឹក្សាសាធារណរដ្ឋ

ប្រកាសឱ្យប្រើ

ច្បាប់ដែលរដ្ឋសភាបានអនុមតិជាលើកទី២ នៅថ្ងៃទី ៣ ខែឧសភា គ.ស ១៩៧១ ដែលមានសេចក្ដីដូចតទៅ :

«ច្បាប់ស្ដីអំពីការបញ្ជាក់នៃទ្រង់ទ្រាយ និងលក្ខខ័ណ្ឌនៃទង់ជាតិ-ភ្លេងជាតិ និង រដ្ឋសង្ហារជាតិ» ។

១- ទង់ជាតិ

មាត្រា ១. ទង់ជាតិសាធារណរដ្ឋខ្មែរមាន ៣ ពណ៌គឺ ខៀវ ស និង ក្រហម។ ទង់ជាតិនេះមានរាងចតុកោណកែង កំពស់មានប្រវែង ២ ភាគ ៣ នៃបណ្ដោយ។ តួទង់ជាតិទាំងមូលមានពណ៌ខៀវលើកលែងតែ ១ ភាគ បួន នៃផ្ទៃកខាងលើជ្រុងខាងឆ្វេងដែលមានពណ៌ក្រហម។ នៅក្នុងផ្ទៃក្រហមមានរូបប្រាសាទអង្គរវត្តពណ៌ស មើលចំពីមុខឃើញកំពូលប្រាសាទ ៣។

នៅក្នុងផ្ទៃកមួយភាគបួននៃពណ៌ខៀវ ភាគខាងលើមានផ្កាយបី ពណ៌ស តម្រៀបគ្នាត្រង់តាមខ្សែដេក។

គំរូព្រមទាំងខ័ណ្ឌនៃទង់ជាតិ មានរៀបរាប់យ៉ាងពិស្ដារក្នុងឧបសម្ព័ន្ធនៃក្រមនេះ។

ន័យនៃពណ៌និងរូបភាព មានដូចតទៅនេះ :

-ពណ៌ខៀវ តំណាងសិលធម៌។ ពណ៌នេះសំដែងនូវសន្ដានចិត្តសុចរិត យុត្តិធម៌ និង សុភមង្គលត្រជាក់ត្រជុំរបស់ប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរ។

-ពណ៌ក្រហមតំណាងទឹកចិត្តអង់អាចនិងក្លាហានមុះមុតនៃប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរ។

-ពណ៌ស ដែលជានិមិត្តរូបនៃភាពបរិសុទ្ធ និងភាពទៀងត្រង់ស្អាតស្អំតំណាង ព្រះពុទ្ធសាសនា។

-រូបប្រាសាទ ជានិមិត្តរូបនៃអារ្យធម៌ និងសេចក្ដីថ្កុំថ្កើងនៃប្រទេសជាតិ។

-រូបផ្កាយ ជានិមិត្តរូបនៃវឌ្ឍនធម៌ និង នក្ខត្តឫក្ស ចំនួន ៣ នៃផ្កាយនេះមានន័យថា :

-ត្រីបាវចនាគឺ ជាតិ សាសនា សាធារណរដ្ឋ។

-រតនត្រ័យគឺ ព្រះពុទ្ធ ព្រះធម៌ ព្រះសង្ឃ ។

-អំណាចទាំង ៣ គឺនីតិបញ្ញត្តិ - នីតិប្រតិបត្តិ - តុលាការ ។

២- ភ្លេងជាតិ

មាត្រា ២. ភ្លេងជាតិដែលមានបទភ្លេង និងទំនុកច្រៀងភ្ជាប់ឧបសម្ព័ន្ធនិងក្រមនេះ មានឈ្មោះថា ដំណើរសាធារណរដ្ឋខ្មែរ ។

៣- រដ្ឋសង្ហារ

មាត្រា ៣. រដ្ឋសង្ហារនៃសាធារណរដ្ឋខ្មែរ មានលក្ខណៈសំគាល់ដូចតទៅនេះ

១- រូបផ្កាយ ៣ មានរស្មីជាប់មកភ្ជិ គួរស្រូវទាំងសងខាង ស្ថិតនៅលើប្រាសាទ

២- រូបប្រាសាទអង្គរវត្ត មានពណ៌មាស ស្ថិតនៅក្នុងចន្លោះមែកកម្រងភ្ជីពីរ រាងកោងឡើងលើដែលរចនាដោយគួរស្រូវ ។

៣- រូបសំណាកគម្ពីររដ្ឋធម្មនុញ្ញដំកល់លើទ្រនាប់ជើងពានពីរជាន់ ។ ទាំងអស់នេះស្ថិតនៅក្នុងរង្វង់ ១ រាងពងក្រពើ មានស្នូលបញ្ឈរត្រង់ទៅលើ រួចហ៊ុំព័ទ្ធដោយកាំរស្មី ។

៤- ស្លាកមួយរាងកោងបន្តិច មានឆ្លាក់អក្សរខ្មែរថា «សាធារណរដ្ឋខ្មែរ»

រដ្ឋសង្ហារនៃសាធារណរដ្ឋខ្មែរ ធ្វើឡើងពីមាសទាំងអស់ ឬលាបពណ៌មាស លើកលែងតែអក្សរចារិកដែលមានពណ៌ខៀវ ។

គំរូព្រមទាំងលក្ខខ័ណ្ឌនៃរដ្ឋសង្ហារជាតិមានរៀបរាប់យ៉ាងពិស្តា ក្នុងឧបសម្ព័ន្ធនៃក្រមនេះ ។

ចំពោះទំហំអាចតម្រូវតាមការប្រើប្រាស់ ។

ធ្វើនៅភ្នំពេញ ថ្ងៃទី ២១ ខែឧសភា គ.ស ១៩៧១

ហត្ថលេខា : **ចេង.ហេង**

ឧបសម្ព័ន្ធទី១

ពិពណ៌នា អំពីទង់ជាតិ សាធារណរដ្ឋខ្មែរ

ទង់ជាតិសាធារណរដ្ឋខ្មែរ រាងចតុកោណកែង ដែលមានសមមាត្រា ២ ភាគ ៣ «កំពស់ ២ ទល់នឹងបណ្តោយ ៣ ឯកតា បានត្រូវចង្អុលបង្ហាញដោយតួអក្សរ «ក» ក្នុងគំរូដែលមានភ្ជាប់ជាមួយនេះ :

តួទង់ជាតិទាំងមូលមានពណ៌ខៀវ លើកលែងតែ ១ ភាគ ៤ នៃផ្នែកខាងលើជ្រុងខាងឆ្វេងដែលមានពណ៌ក្រហម ។ នៅក្នុងផ្នែកក្រហមមានរូបប្រាសាទអង្គរវត្តពណ៌ស ។

ប្រាសាទមានកំពស់ ៣ ភាគ ៥ នៃកំពស់ផ្នែកពណ៌ក្រហម ។

បាតប្រាសាទត្រូវនៅចម្ងាយ ១ ភាគ ៥ ពីរឹមក្រោម នៃពណ៌ក្រហម ។

បាតប្រាសាទមានប្រវែងពីរដង នៃកំពស់ «៦ ភាគ ៥ នៃឯកតា» ហើយរូបត្រូវចារិកក្នុងកន្លះរង្វង់មូល ។

ស្នូលនៃកំពូលកណ្តាលប្រាសាទ ស្ថិតនៅចំកណ្តាលបណ្តោយចតុកោណក្រហម ហើយស្នូល នៃកំពូលសងខាងនៅត្រង់ ១ ភាគ ៤ នៃបណ្តោយនេះ ចុងកំពូលត្រូវកំណត់តាមគំនូសនៃរង្វង់មូលចារិកក្រៅ ។

នៅក្នុងផ្នែក ១ ភាគ ៤ នៃពណ៌ខៀវ ភាគលើមានផ្កាយ ៣ រត់ត្រង់គ្នាតាមខ្សែដេកដែលកាត់ចំកណ្តាលកំពស់នៃផ្នែក ១ ភាគ ៤ នៃភាគលើនេះ «គឺត្រង់ ៣ ភាគ ៤ នៃកំពស់ទាំងមូល» វិជ្ឈមាត្រានៃរង្វង់ដែលចារិកផ្កាយ ៥ ជ្រុង មានប្រវែង ១ ភាគ ៤ នៃឯកតា ។

ផ្កាយកណ្ដាលស្ថិតនៅចំកណ្ដាលបណ្ដោយនៃផ្ទៃក ១ ភាគ ៤ នៃពណ៌ខៀវភាគលើ ឯផ្កាយពីរទៀតស្ថិតនៅចម្ងាយ ១ ភាគ ៤ នៃឯកតា ពីរឹមខាង។

បានឃើញដើម្បីឧបសម្ពន្ធ

នឹងក្រមលេខ ៤៧២ -- ៧១- បរ

ធ្វើនៅភ្នំពេញ, ថ្ងៃទី ២៤ ខែឧសភា គ.ស ១៩៧១

ហត្ថលេខា: **ចេង ហេង**

កត់សំគាល់- ខាងខ្មែរគ្មានឧបសម្ពន្ធទី ២ ទេ សុំមើលពាក្យ និងទំនុកច្រៀងជាភាសារខ្មែរ នៅកណ្ដាលសៀវភៅនេះតែម្តង។

ឧបសម្ព័ន្ធទី៣

ពិពណ៌នា អំពីរដ្ឋសង្ហារ នៃសាធារណរដ្ឋខ្មែរ

រដ្ឋសង្ហារនៃសាធារណរដ្ឋខ្មែរមានលក្ខណ៍ណ្ឌសំខាន់ៗដូចតទៅ : រូបសំណាកគម្ពីររដ្ឋធម្មនុញ្ញភ្ជាប់នឹងរូបប្រាសាទអង្គរវត្ត រូបផ្កាយបី « ៣ » កម្រងភ្ញីរចនាដោយគួរស្រូវ ស្លាកមួយមានសរសេរអក្សរចារិកខ្មែរដែលអានថា « សាធារណរដ្ឋខ្មែ » ។

រូបសំណាកគម្ពីររដ្ឋធម្មនុញ្ញតំកល់លើទ្រនាប់ជើងពានពីរជាន់ដែលមានបាតភ្ជាប់ទៅលើក្បាច់ភ្ញីភ្លើងពីរ ។ រូបសំណាកនេះស្ថិត នៅក្នុងរង្វង់ពងក្រពើមានស្នូលឈរត្រង់ទៅលើហ៊ុមព័ទ្ធដោយកាំរស្មី ។ កាំរស្មីដែលវែងជាងគេបណ្តាកាំរស្មីឯទៀត ចង្អុលទិសទាំងប្រាំបី ។

ផ្នែកខាងលើនៃរូបក្បាច់ភ្ញីទាំងនេះ ដែលហ៊ុមព័ទ្ធទាំងសងខាងដោយរូបនាគពីរជាភ្ញីភ្លើងទ្រភ្ជាប់ទៅនឹងរូបប្រាសាទអង្គរវត្ត ។

នៅលើរូបប្រាសាទអង្គរវត្ត មានរូបផ្កាយបី « ៣ » ដែលជានិមិត្តរូបនៃបាវចនា គឺ ជាតិ សាសនា សាធារណរដ្ឋ និងនៃរតនត្រ័យ ព្រមទាំងអំណាចទាំងបី « ៣ » ។

រូបផ្កាយទាំង ៣ នេះភ្ជាប់ទៅនិងក្បាច់ភ្ញីកាំរស្មីដែលមានទំហំធំតូចជាលំដាប់ ។

រូបសំណាកទាំងឡាយនេះស្ថិតនៅក្នុងរង្វង់កម្រងភ្ញីរាងកោងទៅលើ រចនាដោយគួរស្រូវចងក្រងដោយអន្ទើនឹងបូរហូតដល់ផ្នែកខាងក្រោម ។

ស្លាកមួយរាងកោងបន្តិចបូចុងសងខាងស្ថិតនៅជិតផ្នែកក្រោមនៃកម្រងនេះមានឆ្លាក់ចារិកអក្សរខ្មែរពណ៌ខៀវដែលអានថា « សាធារណរដ្ឋខ្មែរ» ។

រដ្ឋសង្ហារធ្វើឡើងពីមាសទាំងមូល ឬលាបពណ៌មាស លើកលែងតែអក្សរចារិក ។

បានឃើញដើម្បីឧបសម្ពន្ធ

នឹងក្រមលេខ ៤៧២ - ៧១ - បរ ចុះថ្ងៃទី ២១ ខែឧសភា គ.ស ១៩៧១

ហត្ថលេខា : **ចេង ហេង**

សាធារណរដ្ឋខ្មែរ

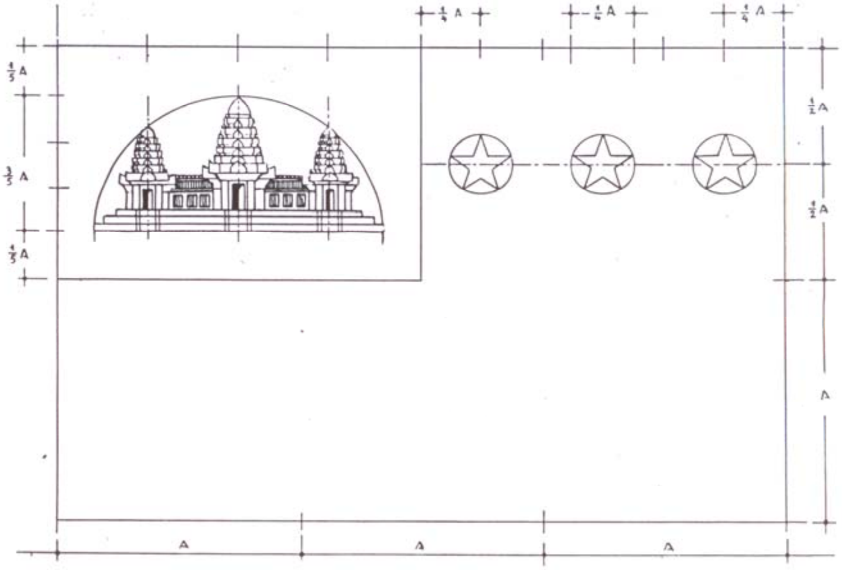
A
A
A
A

ដំណើរសាធារណរដ្ឋខ្មែរ

LA MARCHE DE LA REPUBLIQUE KHMERE

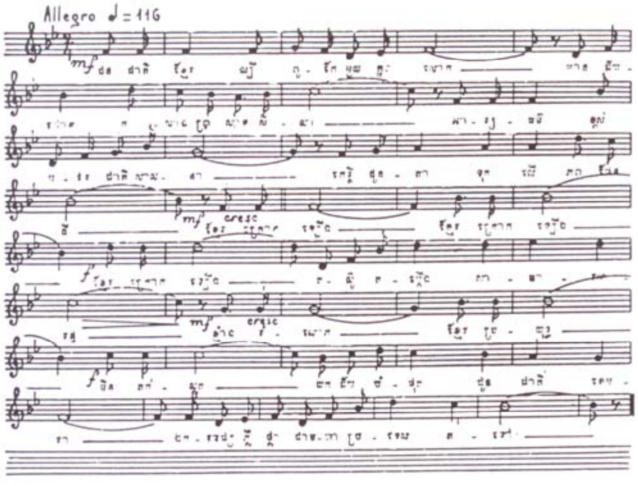

ជនជាតិខ្មែរ ល្បីពូកែមួយក្នុងលោក

មានជ័យជោគ កសាងប្រាសាទសិលា

អារ្យធម៌ ខ្ពស់បវរជាតិសាសនា

កេរ្តិ៍ជូនតាទុកលើភពផែនដី

ខ្មែរក្រោកឡើង ខ្មែរក្រោកឡើង ខ្មែរក្រោកឡើង

តស៊ូតម្កើងសាធារណរដ្ឋ

ខ្ទរខ្ទាំលោក ខ្មែរប្រយុទ្ធ មិនតក់ស្លុត

យកជ័យបំផុតជូនជាតិខេមរា

ឯករាជ្យភ័ព្វថ្លា ជាមហាប្រទេសតទៅ ។